

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

VITA SANCTAE VIRGINIS THEODORAE, ET
DIDYMI MARTYRIS, AVTHORE SIMEONE META-
PHRASTE.

Et Latina quidem Martyrologia habent hanc historiam 28. Aprilis, aiuntque Theodoram vnâ cum Didymo percussam: sed cum Metaphrastes habeat Didymum Nonis Aprilis caesum, Theodoram autem euasisse, nos eam quinto Aprilis die cum Metaphraсте collocauimus.

5. Aprilis.

Constans
cōfessio S.
Theodora.

Generis
nobilitas.

Cur nolue-
rit nubere.

Virginita-
tē suā Deo
dicauit.

Iocletiano & Maximiano Imperatoribus, Praefide Alexandrinae ciuitatis Eustrathio, edictum quoddam aduersus Christianos missum fuit, vt vel dijs immolarent, vel supplicio afficerentur. Cū verò Praefes ille pro tribunali sederet in magna Alexandrinorum ciuitate, iussit cohortem accersire Theodoram virginem, quæ nup̄er capta fuerat, & in carcere seruabatur. Quam cū duxisset: Praefes, inquit cohors, est Theodora. Iudex igitur: Cuiusnam fortis es mulier? Christiana, inquit Theodora, ego sum. At ille: Liberane, an serua? Dixi iam, inquit ipsa, Christianam me esse: Christus enim veniens, à peccato me liberauit. Quòd verò & ad vanam atque inanem mundi huius gloriam attinet, claris parentibus orta sum. Tunc Iudex Quaestorem accersiri iussit. Quem cū cohors praefes edixisset: Dic, inquit, Lucius: Nostine Theodoram virginem? Cui Lucius: Per tuam, Praefes, valentem vitam ac splendorem, nobilissima est, multaque existimationis & primi generis mulier. Quare, inquit Iudex, cū sis ita nobilis, nuptias recusasti? Theodora respondit: Christi causa nubere nolui. Cū enim ille homo factus in mundo versaretur, ab ea, quæ semper virgo & Dei mater fuit, genitus, à corruptione nos remouit, & sempiternam vitam nobis promisit. Itaque fore mihi persuado, vt in eius fide permanens, ad finem vsque incorrupta & intacta sim.

Tunc Iudex dixit: Imperatores iusserunt, vos, quæ virginitatem semper seruatis, aut dijs immolare, aut iniuriosius tractari. Arbitror, inquit Theodora, te non ignorare, hominis propositum Deo ipsi inprimis gratum esse: is verò animum meum atque propositum castum esse cognouit. Quòd si me id pati, quod dicis, & violari coegeris, non erit hæc impudicitia, sed vis & iniuria. Iudex autem: Cū te ingenuam esse nouerim, & tu rationem habere cupiam, admoneo, nè contumeliosius te geras: nihil enim proficies. Nam, per deos omnes, sententiam hanc Imperatores tulerunt. Tunc illi Theodora: Et prius, inquit, tibi dixi, hominis propositum atque animum Deo gratum esse. Cū enim omnia ille pernoscat, cogitata etiam nostra scit, & mentes ipsas perspicit. Quamobrè si coacta fuero facere quod dicis, impudicam me factam nunquam existimabo. Siue enim caput meum, siue manus, siue pedes abscondere, siue totum corpus dilacerare volueris, hoc quidem per vim ac potestatem, quam habes, facere poteris. Similiter lupanari tradar, necne, in arbitrij mei potestate non est, sed in manu tua, cui per imperium vim licet inferre. Quòd verò ad animi mei propositum attinet, certum est Deo ipsi castitatis meae professionem seruare: illi enim virginitas mea dicata est: ille certus huius rei Dominus est: ille, si voluerit, virginitatem hanc meam, possessionem suam, incolumem atque intactam seruabit.

Iudex verò ait: Noli, Theodora, ætatem tuam honestè actam, totam iniuria & probris obijcere: nam, vt Urbis Quaestor testatus est, his parentibus orta es, qui nobilitate atque existimatione cum primis excellunt. Ad hæc Theodora: Christum, inquit, primum confiteri debeo, qui & Deus est, & omnis nobilitatis, honorisque author, qui scit & me columbam suam puram & incolumem ad finem vsque seruare. Tum Iudex dixit: Cū nam erras, o Theodora? Eūne Deū credis, qui fuit in cruce suffixus? An qui talis est, te in lupanari coiectam, intactam seruare poterit, ab his presertim viris, qui mulierum amoribus insanire soliti sunt? Fidem, inquit Theodora, & spem habeo in Christo, qui Crucem perpeffus fuit sub Pontio Pilato, fore, vt me ab iniquis istis viris eripiat, & à labe omnino liberam seruet, in eius fide premanentem, neque vnquam eum negantem. Iudex verò: Adhuc te nugantem patior, necdum iubeo tormentis subijci. At

At si contendere non destiteris, ut ancillam aliquam te prosternens, faciam quod domini atque Imperatores nostri iusserunt, ut & reliquis mulieribus exemplū fias. Ad hæc Theodora: Parata sum corpus meum, cuius potestatem habes, tibi tradere: anima verò ipsa in solius Dei manu est ac potestate. Tum Iudex: Excecate illam statim, cuique dicite, ne insanire amplius velit, sed cedere & dijs ipsis immolare. Minime, inquit Theodora, per Deum ipsum demonibus sacrificium aut cultum afferre volo, cum Deum adiutorem habeam. Ad hæc Iudex: Quid me cogis tibi honestissimæ fœminæ iniuriam facere? Ausculta mihi, o stulta, ne in tantam turbam incidas eorum, qui sententiā expectant, quæ contra te feratur. Non sum amens, inquit Theodora, quæ Deū confiteor, & ipsum adiutorem habeo. Quam enim iniuriam mihi fore putas, ea res honorem & gloriam sempiternam mihi comparabit. Tum Iudex: Ego non amplius te feram, sed Imperatorum iussū exequar: futurum enim existimans, ut persuaderi posses, diutius te ferebam. Quod si tibi parcens, id minus curabo, quod iussus fui, Imperatores contemnere videbor. Illi autem Theodora ita respondit: Sicut ipse Imperatores metuis, quodque ab illis iussus es, id facere studeas: ita & ego studeo non negare Deum meum: timco enim & ipsa verum illum Imperatorem Deum contemnere. Contentiosè, inquit Iudex, mecum agis, & æternorum Imperatorum iussū negligis, & me, tanquam imbellem aliquem, despicias. Adhuc trium dierum tempus tibi condono, ac per deos omnes, nisi animū mutes & sacrifices, in lupanar te tradam, ut mulieres omnes te ita tractari videntes, turpitudine tua castigentur. At Theodora: Et nunc idem Deus est, & semper, qui non permittit, ut eum derelinquam. Peto autem ut intacta ac pura me seruari iubeas, quoad sententiā tuleris. Tunc Iudex ait: Theodoram sub rura custodia seruate vsque ad tres dies, si fortè respiciens, sibi ipsa persuaserit, ut à tali contentione desistat. Quin & precipio, ne permittatis aliquem ad eam ingredi, & cum ipsa versari, propterea quod familiaris nobili & honesta nata est.

Post tres dies cum Iudex in tribunali federet: Adducatur, inquit, Theodora. Cohors ait: Domine, præstò est Theodora. Tum ille: Si respicisti, & tibi iam persuasisti, nunc sacrificia, & esto libera: puto enim te nequaquam sapere, in eodem proposito persistentem. Respondit Theodora: Et antea dixi tibi, & nunc eadem dicere non recuso, castitatis meæ professionem, Christi causâ susceptam esse, qui fuit incorrupte vitæ predicator, meamque confessionem ipsius Dei gratia fieri. Eius igitur Domini & Dei confessio per me prædicatur, & ipse videat (scit enim) quomodo suam virginem puram conferuet. Per deos ipsos, inquit Iudex, dominorum iussū veritus, ne fortè illis non obediens, pericliter, aduersus te faciam, quod sum iussus. Quoniam verò in lupanar tradi maluisti, quam dijs ipsis sacrificare, videamus, num te seruet Christus ille tuus, propter quem in contentione ista persistere voluisti. Id cum Iudex dixisset, ad cohortem versus: Tradatur, inquit, ista in lupanar. Tunc ait Theodora: Tu, Deus, qui occultas res inspicis, qui nouisti omnia, priusquam illa fiant, qui ad hodiernum vsque diem mihi affuisti, & intactam in ea re me seruasti, quam tibi promisi, ipse & posthæc me custodias, & à profanis & iniquis eorum manibus, qui parati sunt ancillæ tuæ iniuriam inferre, incolumem & integram serues. Hæc cum illa dixisset, ad lupanar ducta est: ad quod ingressa, oculos ad cæli crexit, & ait: Tu Pater Domini nostri Iesu Christi me adiua, ut ab his canibus eripiar. Tu, qui Petrum in carcere adiuiuisti, eumque ab iniuria liberum illinc eduxisti, & me hinc ab iniuria incolumem educa, ut omnes videant, meque seruam tuam esse cognoscant.

Turbæ autem illæ eam, ut lupi agnam, circumdantes, certatim studebant pro se quisque ad eam ingredi, & ut canes in feram aliquam, & accipitres in columbam, ita in eam turbæ inhiantes ingredi festinabant. Ceterum neque tunc Christus ipse cessabat, sed cum quendam ex fratribus præparasset, ad eam illum misit. Quidam enim religiosissimus frater, qui Dei negocia tractare optimè didicerat, & quemadmodum aliquem ex Dei voluntate diuitem fieri deceret, benè nouerat, ille cum è rebus bonis semper aliquid amplius appeteret, & sibi comparare studeret, duplicem martyrij coronam sibi conciliauit, & regnum cælorum hoc modo rapuit. Cum enim militari habitu se induisset, primus ad eam ingressus est, quasi vnus ex impudentium & intemperantium hominum numero esset. Eius igitur hominis nouam & peregrinam figuram sancta illa virgo Theodora cum vidisset, fuit perterrita: ea enim res multum iniuriæ ac turpitudinis præseferbat. Quamobrè ancipiti & dubio animo carceris angulos circumibat, secum cogitans, num à Christo ipso relicta esset.

Non curat
minas Iu-
dicis.

Prudens S.
Theodora
responsum.

Seruatur tri-
duò in cu-
stodia.

Virginitatem se dicit
Christi causâ
professâ.

Ducitur S.
Theodora
in lupanar.
Act. 12.

Vir pius
sub milita-
ri habitu eam
liberat.

At sanctus Didymus (ita enim vocabatur) vt germanus frater, incipiens eam affari: Non sum, inquit, id, quod vides. extrinsecus enim lupus videor, intus vero sum ovis mansuetus. Ne spectes exteriorem hanc vestem, sed interiorem & promptum animi affectum consideres. Frater enim sum in aliena figura, contra diabolum sapiens, eorum quidem veste indutus, qui sunt illius ministri: vt ita huc ingrediens non agnosceret, (erant enim, qui huc venientem speculabantur) & Domini mei preciosam possessionem, & Dei columbam eam seruare possem. Sed age vestem mutemus: tibi Deus ipse victoriam largitur: me vero coronat sanctus, & qui sine maculata est, agnus ille, qui tollit peccata mundi. Exi tu, & ad Dominum ito: ego propter Dominum hic remanebo. Hac mea veste, quam timebas, induaris. Esto tu pro me, vt est ab Apostolo dictum: Estote, vt ego, quoniam & ego, vt vos. Ille quidem haec dicebat: Theodora vero libenter ei obtulerat. Nouit enim ab illo ipso Deo, qui misit in lacum leonum prophetam Abacuc, vt Danieli, qui & ipse propheta erat, cibum impartiret, quique & leonum ora obstruxit, militem illum tunc ad se missum, vt ipsius habitu occultata, & illinc crepta seruari posset.

Iohan. 1.

Galat. 4.

Dan. 14.

Illam igitur virginem militis habitum sumpsit, & crebrisque, quibus antea miles vt consueverat, crura sua contexit: cumque reliqua veste se induisset, capiti galeam imposuit, eiusque armis acceptis, illo ipso, quem ei adstiterat praecipit, ornatum induta egressa est. Admonita etiam fuit, ne quem aspiceret, propter eorum luporum impudentiam atque audaciam, neve aliquem alloqueretur: sed recta ad portam tenderet, & Iesum ipsum virum ducem sibi proponeret. Et illa quidem illinc egressa, vt columba quaedam alas quatiens, atque in caelum tendens, ex accipitris ore, vel agnae leonum faucibus, euasit. Frater vero ille sedebat, de sorore non amplius sollicitus, & spirituale prandium expectans. Cumque se capitis tegumento induisset, eo in loco sedebat. Erat autem ita coronatus, vt si aduersarium ipsum vicisset. Interuallo autem temporis, quidam ex infantium numero intemperantiae seruus, ita vt erat impudens, illum tanquam ad virginem ingredi ausus, cum virum pro virgine offendisset, mente percussus secum ipse dicebat: Nunquid virgines in viros transfert Iesus iste? Miles ille, qui ante me huc ingressus est, exiit. Quis nam igitur hic est, qui sedet? Vbinam virgo illa, quae hic inclusa erat? Audiui aliquando a Iesu ipso aquam in vinum conuersam: nunc maius quiddam video: virginem enim in vinum mutauit. Timeo ne & me in mulierem conuertat. Ille vero cum opportunè sororem eripuisset, factum sum non occultauit: sed clara voce, Non mutauit, inquit, me Dominus, sed & mihi & illi coronam dedit. Quam igitur habebatis, eam non habetis: quique vobis non erat, eum nunc habetis. Virgo illa, virgo est, vt antea: miles vero Christi Iesu athleta nunc est.

Theodora
exire lupanari,
habitu militari
induta.

Iohan. 2.

Ingenua S.
Didymi
confessio.

Egressus igitur, qui fuerat paulo ante ingressus, quod factum erat, nunciauit. Id autem Iudex audiens, iussit eum ante tribunal sisti. Quem praesentem cum vidisset, eum interrogans ait: Quod nam tibi nomen est? Didymus, inquit ille, ego appellor. Tum Iudex: Et quisnam tibi suggestit, vt istud faceres, ac me contemneres? Cui Didymus: Deus me misit, vt hoc facerem. Confitere, inquit Iudex, antequam tormentis subijciaris. Vbinam est Theodora illa virgo? Respondit illi: Per Christum Dei filium, vbi ea sit, nescio. Illud scio, ac persuasum habeo, quod cum Dei sit serua, & Deum ipsum satis confessa fuerit, intacta permansit: quam Deus ipse incolumem & a labe pura seruauit. Itaque quod factum est, non mihi, sed Deo ipsi tribuo: quoniam secundum fidem ipsius fecit illi Deus, quemadmodum & ipse nosti, si fateri velis. Tunc ait Iudex: Cuiusnam sortis homo tu es? Christianus, inquit Didymus, ego sum, a Christo liber factus. At Iudex: Cruciate istum vehementer duobus modis, propter eius petulantiam. Peto, inquit Didymus, vt quod ab Imperatoribus tuis iustus es, celeriter expedias. Cui Iudex: Per deos duplicia tormenta tibi reposita sunt, nisi dijs ipsis sacrifices. Quod si feceris, prius illud facinus tuum audax condonabitur. Ego, inquit Didymus, re ipsa tibi ostendi, me Dei athletam esse: propter finem enim mihi repositum hoc facere aggressus fui, vt & virgo ipsa, virgo remaneret, & ego Dei confessionem manifestè profiterer: nam in Dei fide permanens, tormenta non sentiam. Itaque celeriter fac, quod videtur: non enim daemones immolo. Nam & si in ignem me tradere volueris, illinc etiam Deus me potest eripere.

S. Didymus
capite ple-
ctitur.

Tunc illi Iudex: Tantae audaciae causa caput tibi abscindetur: & quoniam dominorum atque Imperatorum nostrorum praecipitum contempsisti, reliquiae tuae in ignem tradentur. Ad haec Didymus: Benedictus, inquit, Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui consilium meum non despexit, sed & Theodoram ancillam suam integram seruauit.

navit, & me per duo tormenta coronabit. Cumque sententiam à Iudice latam accepisset, securi percussus est. Quo facto, eius corpus in ignem fuit coniectum. Martyrio autem functus est sanctus Didymus Nonis Aprilis, regnante in cælis Domino nostro Iesu Christo: Quoniam ipsi est gloria cum Patre & sancto Spiritu nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

F. LAVREN. SVRIVS LECTORI RHO.

Hanc historiam aut certè consimilem prolixè scribit S. Ambrosius Mediolanensis episcopus lib. 2. de Virginibus: sed eam quòd in quibusdam nonnihil ab hac discrepare videatur, in vicesimum octauum Aprilis diem transferemus, quo die Latina Martyrologia Theodora & Didymi martyrium habent, vt lector vtrouique, hoc est, & quinto iuxta Metaphrasten, & 28. Aprilis die iuxta Latinos, hanc egregiam habeat historiam.

S. AMPHIANI martyrium quare suprà 2. Aprilis.

MARTYRIUM S. THERMES ET PHERBVTAE
EIVS SORORIS, EIVSQUE ANCILLAE, AVTHO-
re Simeone Metaphraсте.

Empore nostræ persecutionis, Regina repente in morbum incidit: quæ cum Iudæorum Crucis inimicorum, esset studiosa, eosque libenter audiret, accesserunt ad eam atque dixerunt, Simeonis episcopi, cognomento Iombaphæi sorores, vt fratris necem vlciscerentur, venenum ipsi, quo interiret, misissent. Quod cum ad Regis aures peruenisset, sancta Therme statim cum sorore & ancilla comprehensa est. Erat autem hæc virgo sacris in rebus exercitata: immò verò omnes erant in Iesu Christi fide optimè institutæ. Habita de illis quæstio fuit in palatio. Mauptra enim Magorum princeps cum duobus alijs principibus Regis mandato Iudex fuerat constitutus. Cum autem sancta Therme cum quibus reliquis in iudicium esset adducta, perpeeta Iudices per Ichnitudine ipsius (erat enim forma admodum venusta) improbo singuli amore vehementer exarserunt: nemo tamen alijs rem indicauit. Sic igitur illas sunt allocuti:

Cur orbis terrarum Regina ac domina veneficium parastis? Quo quidem crimine digna estis mortis supplicio. Hic sancta Therme respondens: Cur nos, inquit, in crimen vocatis, quod à veritate abest quàm longissimè? Cur nobis calumnias struistis? Si sanguinem nostrum sititis, quid vobis impedimento est, quo minus illum bibatis? Si mortem nostram optatis, ecce manus vestræ quotidie cædibus coinquinantur: & nos propter Deum nostrum malumus mori, quàm ipsum abnegare: est enim vita nostra. Et quemadmodum scriptum est, vt vnum Deum adoremus, & illi soli seruiamus, sic etiam facimus. Et cum alibi scriptum sit: Maleficos non sines viuere: quomodo nos malefica, quæ scelus id grauius propè Dei abnegatione iudicamus? Vtrique profecto crimini mors proposita est. Audiebant Iudices virginem cum voluptate, & pulchritudinis atque sapientiæ ipsius admiratione loqui non poterant. Sed quisque secum ipse sic cogitabat: Regem hortabor, vt illas liberet, & hanc mihi vxorem ducam. Mauptra autem: Vix tandem rectè, inquit, dixisti, vobis non licere esse maleficis: Verùm fraternæ mortis vlciscenda causa id perpetrastis. Ad hæc virgo sancta respondit: Quid mali fratri nostro accidit, vt nos propter ipsum à Deo viuente vitam nostram seiungere debeamus? Quauis enim vos illum improbitate vestra & amulatione interfeceritis, tamen viuunt, & gaudet in regno cælesti: quod quidem regnum, potentiam & imperium vestrum euertet. Quæ illa cum diceret, iusserunt eas in carcerem duci, & custo diri.

Diluculo autem misit ad eam Mauptra nuncium, qui diceret: Si vis, orabo Regem, vt liberet vos à morte, & eris mihi vxor. Quibus verbis auditis, strenua virgo, & si non potuit non commoueri, tamen ita respondit: Os tuum obstrue, canis immunde, inimice Dei, & omnis veritatis: nec audeas amplius verbum impurum effundere in aures meas. Neque enim ista cogitatio cadit in mentem meam. Absit. Semel enim dicatum Christo Domino, cui virginitatem meam seruo, & fidem ac veritatem tueri studeo, solus enim est sine peccato, & liberare me potest ab immundis manibus, & impuris cogi-

cogitationibus vestris. Mori non timeo, nec vllum cædis genus reformido. Hæc enim via, quam mihi adornatis, me ducet ad charissimum fratrem meum Simeonem, ut dolum & gemitum, quos post necem ipsius pertulit anima mea, solatium & consolationem accipiam. Miserunt itidem ad eam reliqui duo Principes nuncios: quos illa pariter cum indignatione reiecit. Quamobrem cum se victos ab illa perspicerent, & cupiditatem suam inanem esse animaduertent, consilium iniierunt, & falsum atque iniquum ad Regem testimonium detulerunt, eas esse maleficas, asserentes.

Quo Rex audito, decreuit, ut nisi Soli immolarent, occiderentur. Quod quidem decretum cum ad eas perlatum esset, responderunt, se Deum, cæli ac terræ effectorem adorare: nolle autem honorem Deo debitum, Soli ab ipso pro creato tribuere: nec vllis minis posse à charitate Saluatoris & Domini sui Iesu Christi reuocari. Quæ cum dixissent sanctæ Virgines, vno Magi consensu magnaue voce è terra tollendas pronunciârunt, quod Reginae pharmaca præparassent, quibus interiret. Statim igitur Rex hanc in eas sententiam tulit, ut quo mortis genere Magi vellent, afficerentur. Negabant enim homines impij atque impuri, fieri posse, ut Regina conualesceret, nisi virginum corpora duas in partes ita disseccarentur, ut Regina per medium illarum incederet. Sed Maupas rursus, cum ad supplicium ducerentur, ad sanctam misit, qui diceret, si vellent sibi obsequi, curaturum, ut nec ipsa, nec reliquæ puellæ interficerentur. At virgo sancta, clara voce: Canis, inquit, immunde, cur hæc loqueris, quæ ego audire non possum? Ad finem enim huius vitæ peruenire cupio, ut perpetuò viuam. Absit, ut caducam hanc mihi vitam parem, qua morte peream sempiterna.

Nec audire sustinet conjugij metionem, scies id sibi non licere.

Horrendum supplicium.

Eduxerunt igitur illas extra ciuitatem, & pro vnaquaque ipsarum binos palos ita defixerunt, ut vni eorum collum, alteri pedes earum alligarent: Et cum eas sic extendissent, assumpta ferra fabrilis, singulas in binas partes disseccauerunt. Et terna ligna proceram in vna parte viæ, terna in altera constituerunt, illisque sanctarum virginum corpora suspenderunt. O spectaculum horrendum ac miserabile, spectaculum lachrymis, luctu, stupore & gemitu prosequendum. Si quis lachrymas non habet, accedat, & erumpent ex oculis eius fontes lachrymarum. Ecce corpora candida & sancta trophæum in via constituant, in quibus illæ omni vitæ suæ tempore grauitatem & virginitatem coluerunt. Libertas in ignominiam versa est earum, quæ modestiam & æquitatem in proprio thalamo exercebant. Ecce gloria mutata est in contumeliam. Quandoquæ quiescet & expectabit Diuina iustitia? Sed cum ad iudicandum exurget, non parcat amplius, nec miserebitur. Quam multa audet superbia: quæ tamen cum ceciderit, non consurget, nec habebit vbi consistat. Hæc profecto Sanctarum ligna fructus iustitiæ ferunt. Verè isti sunt Arabiae lupi crudeles, bibentesque sanguinem, qui virgines has secuerunt ac suspenderunt. De ipsis cogitabat beatus Propheta cum diceret: Viuentes vtiq; absorbuisent nos. Cum irasceretur furor eorum in nos, viuentes ad inferos deduxisset nos. Quis tam horribili facinore latari potuit? Quis tam immane spectaculum sine lachrymis intueri? Nemo profecto. Aut si quis potuit, is ab hominis natura est alienus, nec ex genere Adam profectus est.

Psal. 123.

Tulerunt igitur infelicem Reginam, quæ in ea via per sanctarum corpora transijt, magna illam caterua prosequente. Rex enim diem illum celebrabat. Martyrio coronata est sancta Therme, cum sorore & ancilla, Nonis Aprilis, in Christo Iesu Domino nostro: cui gloria cum sanctissimo Patre, & benignissimo ipsius Spiritu vitæ largitore, nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

VITA B. VINCENTII VALENTINII, COGNOMENTO FERRARI, PROFESSIONE DOMINICANI, sanctitate, doctrina, miraculisque clarissimi.

PROLOGVS EPISTOLARIS FRATRIS PETRI RAVZANI

Panormitani, ad Reuerendum Magistrum ordinis Prædicatorum Martialem Auribelli, in sequentem historiam S. Vincentij confessoris.

I Maiorum nostrorum, qui post nostrum inclytum ducem Dominicum, Ordinis Prædicatorum gubernationem habuerunt, facta, dicta, gesta, instituta diligenter repetere, & cum eis ea, quæ à te gesta sunt, ex eo tempore, quo Dei prouidentia eiusdem Ordinis summus magister creatus es, conferre voluerimus, pater reuerendissime, certè satis compertum habere

habebimus, quod nullo eorum inferior, multis aequalis, plurimis vero praestantior habearis. Nam si laudari solent illi, qui Praedicatorum Ordinem fundauerunt: laudandus quoque es tu, quandoquidem ea, quae ipsi fundauerunt, & quae tu reperisti verustate collapsa, & penè interitura, diligenter erexisti, prudenter auxisti, sapientissimè conseruasti. Solent illi laudari, quod studiosos bonarum artium amauerunt: sed non minus & tu laudari dignus es, qui omnia Italiae loca, & multa extra Italiam, in quibus olim nostrorum fratrum publica studia literarum esse consueuerant, quae tu ob iacturas, quas noster Ordo multis annis antea passus fuerat, diruta inuenisti, pro singulari animi tui virtute in splendidiorem cultum restituisisti. Omitto eas virtutes, quibus praeditos esse oportet eos, qui alios gubernant, praesertim iustitiam, clementiam, mansuetudinem, liberalitatem: in quibus certè nemine inferior, omnium prudentium virorum iudicio, existimaris. Ad vniuersas vero has & alias virtutes tuas, quas praetermissas hoc loco facio, illud vnum accedit, quod est omnium praestantissimum. Nam cum annis centum & triginta, ante quos floruit illud singulare Christianae Ecclesiae lumen, Thomas Aquinas, usque ad hanc aetatem ferè innumerabiles vtriusque sexus homines in diuersis mundi partibus habuerimus, qui tam doctrinarum multarum vbertate, quam vitae sanctitate & crebra miraculorum coruscatione claruerunt: tamen tanta fuit nostrorum patrum seu negligètia, seu pusillanimitas, ut eorum mirifica vita paucis nota, & ferè in obscuro sit: cum tamen nonnulli ex eis in sanctorum Martyrum, multi in Confessorum, alij in Virginum catalogo ascribi ac collocari dignissimè mererentur. Inter quos ille vir praecipuus fuit, vir, inquam, Apostolicus, beatus Vincentius Valentinus: qui veluti sol ceteras stellas claritate, sic ipse vitae sanctimonia, verbi Diuini praeconio, ac variorum miraculorum coruscantia ceteros superauit. Et tamen cum quinque & triginta anni usque ad presentem annum fluxerint, quod ex nostra luce discessit, neminem ex nostris habuimus, cui tanta diligètia aut tantus animus esset, ut à summis Pontificibus eum catalogo sanctorum ascribi postulasset. Quae res facile fieri potuisset, quandoquidem viri sanctitas erat ferè toti mundo notissima, & nominis eius erat fama celeberrima. Supererant praeterea illi Romani Pontifices, quibus erant cognita mirabilia opera eius, & utilitas, quam ex fructu doctrinae eius (quam longè lateque diffudit) fuit Christiana respublica consecuta. Tu vero, pater sapientissime, sicut doctrina multos ex his, qui te in nostri Ordinis maximo magisterio praecessere, sic & animi magnitudine superare contendis. Nam dimittens tui regiminis gubernaculum, elegisti pio illi sanctoque negotio dare operam, quod ab alijs neglectum est: ut videlicet industria, vigilantia, prudentia tua Nicolao pontifici maximo, qui ipsum Vincentium nusquam, sed solum de eius operibus pauca quaedam audierat, suggereretur, ut inuestigata tanti viri mirabili vita, cum ceteris sanctis, more Romanae Ecclesiae eum connumeraret. Qua in re noui ego ac ceteri, quibus tu pro humanitate tua plurimum familiariter eo tempore utebaris, quot, quantos, qualesque labores susceperis: sed eos praetermissos facio, quoniam eos enumerare nec hic locus est congruus, nec breuibus perstringi poteret. Et quoniam negotio, quod magnanimitè aggredi voluisti, quanquam non à Nicolao pontifice, sed à Calixto tertio, qui ei in summo pontificio successit, finis impositus est, volens nostri Vincentij gesta mandare memoriae posteritatis, mihi iussisti, ut ea, quae de eius mirabilibus factis apud maximum Pontificem vniuersamque Romanam Ecclesiam claris veridicisque testimonijs comprobata sunt, deberem ipse conscribere. Quam rem, etiamsi arduam & praeter ingenij mei vires ac ferè infiniti operis esse, manifestè perspicio: tamen quia nefas est tua diffugere iussa, quod ipse iussisti, facere nuper institui. Fuit verò mihi id iucundissimum, cum obedientiae merito, cuius primum me spero in caelis habiturum: tum quia scio ipsum Vincentium pro Iesum Christum continuè precaturum, ut mihi detur posse hanc nostram mortalem fragilemque vitam sine errore transigere. Nec minus spero tanta admiratione digna esse huius Diuini viri opera, quod quicumque legerint, quae sum ipse scripturus, facile promoueri poterunt, ut eius exemplo praesentem vitam cum omnibus eius voluptatibus aspernentur. Igitur antequam narrationis meae principium faciam, inuoco gratiam spiritus sancti, quo duce, eorum copia, stylus & ordo dicendi mihi ministraretur, sitque mei operis fortunatum initium & felicissimus finis: ut illud nec vetustas abolere, nec vlla delere possit obliuio. Ipsum autem opus quinque libris, & singulos libros suis capitulis distinguam: quibus, de quo erit narratio, patebit illustrius. Stylo utar admodum plano, ut videlicet sicut hoc opus est ad diuersos populos diuulgandum,

Thomas
Aquinas,Calixt^o III.
in Sanctorum
catalogo S.
Vincentium
adscript.

dum, sic à diuersis hominibus doctis atque indoctis ea, quæ narrabuntur, facile intelligi possint.

VITÆ EIVS LIBER PRIMVS.

De eius nominis interpretatione. Cap. 1.

Aprilis 5.

Vincentius
vt mundum
vicerit.

Apoc. 6.

Primum si-
gillum.

Equus alb.

Scriptura
sacra est ar-
cus.

Apoc. 12.

Ecclesi. 45.

Psal. 20.

Apoc. 2.

Ibidem.

Vincentius à vincendo, quodam Diuino præfagio, nomen sortitus est. Vicit enim illa tria, de quibus sic ait Augustinus in libro de Agone Christiano: Quod cum cunctis eius erroribus, amoribus, terroribus mundus iste vincatur, sanctum docuit martyriū. Beatus autem Vincentius licet pro Christi confessione necatus non fuerit, vt martyr dici potuisset: tamē dum viueret magnanimis, cum hostibus importunissimis dimicauit, eosque animi sui quadam insuperabili virtute deuicit. Nam vicit mundi errores, mirifica sapientia: amores, integra mentis & corporis castimonia: terrores, incredibili animi fortitudine ac patientia. Quomodo verò ea vicerit, docebunt ea, quæ de eius integerrima vita, deque operibus, omni admiratione dignissimis, infra memorabuntur sed non ineptè de eo illud intelligi potest, quod apud Euangelistam Iohannem in Apocalypsi describitur: Vidi, & ecce equus albus: & qui sedebat super eum, habebat arcum: & data est ei corona, & exiuit vincens, vt vinceret. Primi enim illius sigilli apertio, quæ hoc loco à Ioanne describitur, quantum literali sensu primum statum Ecclesiæ Christi significet, vt concordite ab omnibus illustribus scriptoribus exponitur: ac per equum album, primū statum Apostolorum intelligendum esse dicant, quorum tempore, ob nouitatē sacri baptismatis, & Ecclesia ipsa nitens & candida dicebatur: tamen non alienum erit, si sermonē istum de hoc in clyro confessore Vincentio intelligamus. Equus quidem dici potest, tam ob magnanimitatem, quam habuit cum hostibus, quos paulò antè nominauimus, dimicando, quam ob prædicationis ministerium, quod exercuit, dum discurrit per vniuersas occiduas regiones, Euangelium Christi longè lateque diffundendo. Nec tamen equus solum dictus est, sed pulchrum fuit, vt adderetur albus. ob nitorem videlicet pudicitia, qua emicuit: ob splendorem eruditionis, qua claruit: & tandem ob fulgorem doctrinæ, quam miris operibus ac varia miraculorum coruscatione diffudit. Super hunc equum albū Christus sedit. Teste nempe Augustino, Christi gratia est in sancti hominis anima, sicut fessor in equo. Christus etiam in hoc equo sedens, habuit arcum, qui est veteris nouique testamenti scriptura, qua defenditur Christiana religio, vulneratur ac premitur hostis, deicitur & confunditur Iudæorum perfidia, & hæreticorum peruersitas. Et data est eidem huic equo albo corona triplex: Vna ex sideribus: & hoc propter mirabilem virtutum multitudinem: De qua corona ait Iohannes in Apocalypsi: Et in capite eius corona stellarum duodecim: Altera ex auro, propter eruditionem magnam, doctrinæ claritatem: De qua in Ecclesiastico dicitur: Corona aurea super caput eius. Tertia ex lapide precioso, de qua dicitur in Psalmo: Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. Hic equus, tam gloriosa corona insignis, exiuit vincens carnis voluptates, mundi delicias, dæmonisque versutias. Exiuit, inquam, in campum mundanarum tribulationum, vt vinceret carnem castitate, mundum paupertate, dæmonem humilitate, vitia perfecta charitate. Quæ omnia eum fecisse, ex gestis eius clarissimis manifestè demonstrabitur. Sed & huic tam strenuè decertanti, tamque gloriosè ex prostratis hostibus triumphanti, multiplex & preciosissimum præmium promisit ille, pro cuius amore pugnavit, in Apocalypsi dicens: Vincenti dabo edere deligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei. Et paulò post: Vincenti dabo manna absconditum &c. Quæ autem sint ista tam magnifica præmia, quæ figuratè vincenti à Iesu Christo promittuntur, in præfenti missa faciamus. Nimiū enim longa sumeretur oratio, si singula hæc verba, quorum sensus est profundissimus, vellemus exponere.

De ortu & progenie eius, & quod fuit parentibus, aliquibus indicijs, qualis quantusque esset futurus, antequam nasceretur, ostensum.

Cap. 2.

Beatus

Bearus Vincentius ex Valentia clarissima Hispaniae ciuitate, & ex antiqua honestaque Ferratorum familia natiuitatis duxit originem. Parentes eius, post peractam in multis corporis delicijs iuuentutem, maturiorem aetatem cum tanta morum elegantia & tam honeste, tamque religiose transegerunt, quod non immerito tam insignem filium habere meruerunt. Inter caetera vero, quibus eorum vita laudabilis reddebat, illud seruare praecipue studuerunt, quod facto diligenti calculo rerum, quae erant eis eorumque familiae necessaria, id quod tandem superfluum erat, pauperibus erogabant. Itaque ambo pie viuentes, hunc filium genuerunt: qui non solum eis, sed & vniuersa patriae eius perpetuam gloriam comparauit. Fuerunt eis & alij duo filij, quorum alter Petrus, alter Bonifacius nominatus est. Hic autem Bonifacius fuit vir vtriusque iuris consultus, omnium sui temporis eruditissimus. Qui mortua vxore, adhortatus a beato Vincentio, Carthusiensem Ordinem elegit, eiusque habitum suscepit in quodam monasterio extra urbem Valentiam, quod vocatur Porta caeli. Inter illius autem Ordinis fratres adeo religiose conuersatus est, quod post quatuor annos eum in eorum generalem rectorem elegerunt. Satis de hoc: ad beati Vincentij parentes redeamus. Quantus autem aut qualis esset Vincentius nasciturus, patri vno, matri vero duobus indicijs ostensum est, antequam ex vtero nasceretur. Patri namque quadam nocte visum est dormienti, quod cum in ecclesia fratrum Praedicatorum esset, quendam in ipsorum fratrum habitu virum pulcherrimum, venerabilem praedicantem audiebat. Cumque ea, quae ab illo dicebantur, magna cum auditate hauriret, memoriaeque commendare conaretur, haec verba a viro ei dici videbantur: Congratulor tibi, o fili charissime: post paululum vxor tua pariet tibi filium, cuius erit tanta vitae integritas, tanta doctrinae vtilitas, tanta fama ac mirabilium operum claritas, quod omnes Galliarum Hispaniarumque populi eum, tanquam vnum ex veteribus Apostolis, venerabuntur: eritque frater Ordinis cuius me vides. Post quae dicta, multitudo, quae ibi adesse videbatur, magnis vocibus Deo gratias referebat. Itaque dum & ipse in illiusmodi gratiarum actione sese multitudini conformem reddere conaretur, statim somno solutus est, conatuque vocis dormientem vxorem excirauit. Illa expergefacta, coepit virum curiose interrogare, quid nam sic vellet, quod tam magnam vocem dormiens emisserit. Nec multum vir moratus, sciscitanti vxori somnium, quod viderat, iucundissime indicauit. Igitur super ea re multa collocuti sunt. Verum quia a multis Theologis saepe didicerant, huiusmodi somnijs raram adhibendam esse fidem, non multum de tali visione gauisi sunt: sed tamen non penitus fuit eis ablata spes, quominus crederent aliqua ex parte futurum esse id, quod per somnium promittebatur. Vnde rem ipsam Diuinae prouidentiae commiserunt. Verum ipsi mulieri duobus indicijs satis persuadebatur, non omnino vanum viri somnium esse existimandum. Vnum fuit, quod cum antea singulos filios, quos genuerat, in vtero maxima cum molestia gestasset: tamen quandiu fuit Vincentio grauida, nihil molestiae sentiebat. Quinimmo tanta erat ei agilitas, tantumque corporis robur, vt penes nihil in vtero portare videretur. Alterum fuit, quod eodem existens filio grauida, ex vtero suo saepe audiuit tanquam canis latrans voces emitti. Cumque ex eadem re vehementer obstupefacta, a nonnullis, qui singulares serui Dei esse dicebantur, praesertim a viro clarissimo Iacobo, Romanae Ecclesiae Cardinali, & Valentinae urbis episcopo, qui erat ei consanguinitate propinquus, perquireret, quid sibi significare vellet huiusmodi latratus: ei responsum est, nihil aliud fore, nisi quod paritura esset infantem, qui esset futurus Euangelij Christi feruentissimus ac eruditissimus sanctissimusque praedicator. Hi namque, qui in Ecclesia Christiana praedicandi exercent officium, non absurde canibus comparari consueverunt. Adueniente deinde tempore pariendi, quoniam multis huiusmodi portenta diuulgauerant, magna vtriusque sexus turba ad domum eorum conuenit, non solum vt eis congratularentur, sed etiam vt quisque videre posset infantem, de quo talia promissa Diuina facta dicebantur.

Patria.

Parentum integritas.

Fratres eius

Bonifacius frater eius sit Carthusianus.

Visio patri eius.

Mater eius illo grauida quid audierit.

De baptismo & nominis praesaga impositione. Cap. 3.

Peractis deinde aliquot diebus, constituto die baptismi, amici & cognati ad ecclesiam conuenere. Cum igitur deuentum est ad ea, quae in pueris baptizandis fieri solent, inter eos, qui aderant, longa fuit disceptatio de nominis impositione. Vnusquisque ex eis, qui ad baptismum fuerant vocati, suum nomen infanti imponi cupiebat. At sacerdos, videns inter eos tantam discrepantiam, taedio affectus, postea inquit: Quan-

Quantum vos expectavi, nec vos video esse posse concordēs: ego volo huic infanti nomen imponere. Sit igitur nomen eius Vincentius. Quod illi audientes, conticuerunt, laudaueruntque prudentis sacerdotis consilium, ac simul dixerunt: Vocetur Vincentius. Fuit tamen post factum magna omnibus admiratio, illudque non nisi Dei providentia evenisse arbitrati sunt. Nam nec ex cognatis quidem, nec ex amicis, qui adstabant, aliquis erat, qui Vincentius vocaretur. Multi autem ex eis, qui affuerunt, ea, quæ gesta sunt in istiusmodi nominis impositione, memoriæ condiderunt: ut videlicet videre possent, si illi nomini futura opera Vincentij convenirent. Demum ubi Vincentius adolevit, manifestè viderunt tam mirifica esse eius opera, ut rei & nominis nulla discrepantia penitus appareret.

De etate puerili & bonae eius indole. Cap. 4.

Matri præterea, Vincentium infantem educanti, plures causæ oblatae sunt, ut eum ultra, quam credi posset, tenerrimè diligeret. Quemadmodum enim parùm molestia dederat tempore, quo eo gravida fuerat: sic & dum eum parvulum nutrebat, rarus erat in eo vagitus, & ubicunquè à matre collocabatur, tacitus quiescebat. Si quando in cunabulis positus vigilabat, apertos tenēs oculos, secum totus iucundus esse videbatur. Erat ad spectum decorus, ut non modò matri, verumetiam singulis, qui eum adspiciebant, amabilis redderetur. Mox verò ut sextum annum attigit, parentes primis eum literis imbuendum tradiderunt. Itaque puer in talibus exercitijs primos annos agens, incredibile dictum est, quam brevi tempore quantum profecerit. Nondum nanque decimum annum attigerat, & non solum pueros coartaneos, sed & multos alios, eo natum maiores, qui sub eodem præceptore proficiebant, iam longè superauerat. Pueris rarissimè colludebat: & si interdum eum cum pueris esse contingeret, post breuem honestumque ludum eos silere & sedere cogebat, & aliquem eminentem locum conscendens, sic dicebat: Audite o pueri, quæ loquor, & diiudicate, aptus ne in ineptus prædicator sim ipse futurus. Itaque sedentibus silentibusque illis, se primo loco cruce signabat, & incipiens quædam dicebat, quæ didicerat ab eis, qui Valentia prædicabant. Nullum eruditum theologum viderat prædicantem, quem in gestibus, dictis ac sententijs quibusdam non scivisset effingere. Hæc omnia parentes ac ceteri, qui videbant, non solum considerabant, sed etiam mirabantur, & tacitè pectore consuabant. In Grammatica autem non mediocriter instructus, dum ageret duodecimum annum, ad Dialecticam studium transiit. In qua quoque facultate duorum annorum spatio tantum profecit, quod inter adolescentes, qui secum illi facultati incumbabant, summus omnium habebatur.

De laudabili eius conversatione tempore iuventutis. Cap. 5.

Vitam suam sicut in pueritia, sic & in adolescentia cum omni innocentia studuit ducere. Faciebat hoc non solum gratia, quam Deus, ipsum præveniens, in mentem eius à teneris annis infuderat, verum etiam quædam animi suavis natura fortunatissima, qua summopere ad virtutes promptus reddebatur. Invenit quoque & parentum diligentia, qui pueri innocentiam primumque in virtutes animi advertentes, multis blanditijs cum frequenter incitabant & exhortabantur, ut in cœpta virtute perseveraret, ac quotidie niteretur esse melior. Itaque quemadmodum ab optimis parentibus didicerat, sic debito tempore ecclesias frequentabat, Missarum solennijs intererat, prædicatorum doctrinas hauriebat, religiosè ieiunabat, præ Dei laudibus vacabat. Singulis hebdomadis bis, id est, quarta & sexta feria, ieiunare didicerat. Quod documentum adeò tenaciter menti adolescentis impressum est, ut utique ad felicem vitæ suæ terminum, huiusmodi ieiunium frequenter servauerit. Quoscunque prædicatores, qui Valentia Dei verbum prædicabant, siue docti siue indocti essent, quadam pia curiositate audire cupiebat. Quando ipsi prædicatores aliquid in beatæ virginis Mariæ præconium dicebant, lætus efficiebatur, & ex ipsa mentis lætitia lachrymas continere non poterat. Semper autem flebat vberimè, quando de mysterio passionis Christi aut ipse legebat, aut ab alijs legi vel dici audiebat. Tantaque inerat ei in lachrymando dulcedo, ut à lachrymis desistere molestum, in eis verò perdurare iucundissimum esse videretur. Pro singulari quoque deuotione, quam habebat ad Crucem Iesu Christi & ad beatam virginem Mariam, officium, quod in vtriusque laudem clerici dicere solent, singulis statutis horis quotidie dicebat. Erga pauperes, præsertim

Sacerdos ei nomen in baptismo imponit.

Mater eum infantem tenerrimè diligit.

Adhibetur discendis literis.

Puer pueris cõcionatur.

Studia ipsi in adolescentia.

praesertim religiosos, liberalissimū se semper exhibuit. Eos enim in domum parentum introductos, rebus, quibus poterat, latissima fronte refici faciebat. Et quanuis huiusce modi pietatis officijs tantum esset assiduus, parentes tamen ei congratulabantur, ne vnquam ea, quae sanctus adolescens in eleemosynas erogabat, contracta facie eum facere prohibuerunt. Quinimmo tertiam partem substantiae, quae eum contingebat, ei concesserunt: quam ille quatrduo totam pauperibus erogabat.

Benignitas eius in pauperes.

De magno profectu eius in studio artium liberalium, & de causis, ob quas à conciuibus plurimum amabatur. Cap. 6.

HIS tot tantisque praclaris adolescentis virtutibus accedebat illud, quod cum raro in homine adolescente possit reperiri, solet quoque esse & maxima admiratione dignum. Nanque antea, quam secundum & vicesimum annum attingeret, tam pertinaci studio literis incubuit, vt inter eos, qui Valentia philosophiam Theologiamque profitebantur, summus omnium haberetur. Inerat ei grande & acutum ingenium, tenax indebilisque memoria, & continua in studijs perseuerantia. Tanta verò modestia fuit, vt nunquam visus sit cum aliquo, siue loquendo siue etiam disputando, contendere: parentibus tantum obedire, tantumque honorare eos studuit, vt nunquam ab aliquo notari potuerit, quod eis vel minimam dederit offensionem. Haec tam mirifica virtutes fecerunt, vt à cunctis Valentinis ciuibus vehementissimè amaretur.

Anno etatis etiam summus habetur & philosophus & theologus.

Vt S. Dominici institutum complexus sit. Cap. 7.

Memor sancti huius pater eorum, quae de filio eius nascituro ei fuerant diuinitus indicata, atque ex alia parte considerans in adulto filio tantam rerum peritiam, tantamque morum elegantiam, quadam die eum ad se accersitū his verbis allocutus est: Tria sunt, optime fili, quae me plurimum agitant, redduntque animo suspensum: & si mihi daretur optio, planè ex meipso intelligerem, quid illorum potius esset eligendum. Volui tamen tuam audire sententiā, & polliceor me penitis profecuturum id, quod ipse facere proposueris. Memoria retineo, quem admodum tibi frequenter narraui, ea, quae de te mihi Deus per quietem reuelauit, antequam ex matris utero nascereris. Et varia virtutes, quibus te à primis annis praeditum vidi, mihi spondere videntur, omnino debere impleri, vt habitum religionis Praedicatorum accipias, atque in ipso habitu fidei Christianae efficiaris praedicator praecipuus. Me deinde inducunt diuitiae, quibus pro summa Dei liberalitate abundamus, florida quoque adolescentia tua formaque praestantia, vt uxorem tibi aliquam perquiram, quae his omnibus conueniat. Postremo, quoniam considero in te multarum rerum esse peritiam, quae profecto tanta est, vt omnes existimēt te futurum esse vnum ex viris doctissimis, quos orbis terrarū habeat: idcirco mihi ipsi frequentissimè persuasi, vt te vel Romam vel Parisios mitterem, vbi virtus & eruditio tua his, qui eruditissimi sunt, offerri possit, quod nostrae familiae perpetua gloria comparetur. Haec sunt, charissime fili, quibus meus animus quotidianis fluctibus agitur. Verum ego nunquam ad aliquid horum faciendum te adhortabor, nisi ad id, quod tibi potius videatur. Tu tamen manifesta mihi consilium animi tui, vt dum optimum tempus nobis est, tibi, antequam moriar, de eo, in quod declinare volueris, prouideamus. Ad haec Vincentius ita paucis respondit: Deceueram, pater optime, iam dudum te alloqui super his, quae de meipso facere proposueram: sed quoniam Dei voluntate factum est, vt tu me praenires, pro his omnibus, quae dixisti, breuissimè respondebo, tibi que omnia, quae in animo mihi sunt, manifestabo. A diuitijs, corporis voluptatibus & seculi huius honoribus sciro me esse plurimum alienum. Omnem amorē, curam, propositumque, & omne consiliū meum in Iesum Christum sine aliqua haesitatione defixi: & ob hanc rem constitui habitū beati Dominici suscipere, & in eius religione me Dei seruitio dedicare. Suppliciter igitur te oro, pater mi suauissime, vt si me amas, facias me tua benedictione dignum. Et hoc idem à matre mea humiliter postulabo, vt videlicet pace amborum, ad Dei seruitium valeam peruenire. Haec Vincentij verba patris animū tantum commouerunt, quod lachrymas continere nō potuit. Igitur filiū cōplectens ac deosculās, multis cū lachrymis benedixit. Filius quoque à collo patris pendens, ac paternis lachrymis plurimum commotus,

Aperit patris suum de complexu da vira religiosa propositum.

motus, coepit & ipse vberrimè flere. Igitur spiritali lætitia ac mutua pietate collachrymantes, Deo gratias retulère. Moxque pater filium ad matrem duxit, eique sanctum propositum eius indicauit. Qua ex re vehementer gauisa, ac videns filium ante se profstratum, vt maternam benedictionem acciperet, non minus & ipsa coepit collachrymari. Tandem, charissime fili, inquit, hoc est, quod semper optaui, & quod à Domino mihi concedi frequentissimè postulaui. Tibi & nobis congratulor. Tibi quidem, quia effugies huius caducæ vitæ miserias: nobis autem, quia à Iesu Christo nobis concedi meruimus, vt nostri voti compotes nos esse videremus. Igitur Dominus custodiat introitum tuum & exitum tuum. Det tibi Deus caelestem benedictionem: meam autem, quandiu vixero, semper habebis. In his atque alijs huiusmodi sermonibus, illius diei maximam partem consumpserunt. Postero autem die pater cum filio ad fratrum Prædicatorum conuentum sese contulerunt, & Priori ceterisque fratribus causam, ob quam venerant, exposuerunt. Quanto gaudio affecti sint fratres, breuibus certè aperiri non posset verbis. Considerabant nanque, quòd adolescens, qui in prima ætate erat scientia & moribus præstantissimus, meritò in matura ætate maximus futurus esset: ac propterea arbitrabantur, quòd Prædicatorum ordini multum splendoris & gloriæ esset accessurum. Quas ob res eum libentissimè susceperunt: Et post triduum die Dominica, quæ fuit Nonis Februarij, eo agente octauum & decimum annum, ei habitum tribuerunt.

Induit habitum S. Dominici.

De optima conuersatione eius in religione, itemque forma & eruditione.

Cap. 8.

POST habitus susceptionem coepit ingeniosus puer ea inter cetera legere, quæ de vita diui patris Dominici scripta sunt. Mira profectò adolescentis sapientia. Dignū enim esse censuit, vt imprimis illa ipsi essent intellecta & cognita, in quibus suum inclytum ducem Dominicum initari deberet. Itaque vltra plurimas virtutes, quibus beatum Dominicum præditum fuisse legit, & in quibus eius amulator esse studuit, sacræ Theologiæ ac lectioni sanctarum scripturarum, exemplo ipsius Dominici, se totum dedit, vt videlicet talibus Diuinis armis munitus, posset opportuno tempore Euangelij doctrinam longè lateq; diffundere. Nunquam ociosè stare vel loqui visus est: Vniuersum verò tempus aut orationibus, aut scholasticis exercitijs, aut officijs ei commissis occupabat. Erat in eo in cunctis, quæ faciebat & dicebat, multa & admirabilis humilitas. In conuersatione autem vltra, quàm dici potest, se omnibus humani exhibebat. Deindè quia, vt suprà scripsimus, non solum morum elegantia, sed etiam doctrinæ claritate excellens habebatur, ab eo, qui in ipso fratrum conuentu præerat, ei iniunctum est, vt pro fratrum adolescentium profectū de Dialectica & de Philosophia quippiam legeret. Quod quidem humiliter & iucundè sese facturum recepit. Tanta autem erat in eo, quando legebat, facundia & eruditio, quòd ex secularibus quoquè iuuenibus ad eum audiendum, ac sub eius disciplina proficiendum, supra septuaginta conuenerunt. In quo exercitio tres continuos annos consumpsit. Deindè Prior ceterique fratres, grande eius ingenium considerantes, indignumque esse existimantes, vt tantus iuuenis Valentia teneretur, vno animo decreuerunt eum mittere Barcinonam, vnam ex claris celebratisque vrbibus, quas orbis terrarum habet. In qua erant nonnulli Theologi ex ipso Ordine Prædicatorum, qui illa ætate omnium doctissimi habebantur. Deindè Ilerdam antiquam celebremque Catalonia ciuitatem, in qua per ea tempora florebant publica studia liberalium disciplinarum. Ipse igitur coepit Theologiæ facultati tam pertinaciter incumbere, quòd pro singulari eruditione sua, octauum annum agens in ea facultate, fuit Theologorum adnumeratus collegio à Benedicto summo pontifice, cuius paulò post mentionem faciemus. Inter studiorum verò eius tempora, cum esset xxiiij. annorum, edidit insigne illud opus de dialecticis suppositionibus: in quo quisque manifestè videre potest, quanta fuerit authoris peritia, si consideretur in ipso opusculo multa esse præclarissima, non solum ex media Philosophia, verum etiam ex profundissima Theologia delecta. Postea autem quàm insigni illa corona donatus est, qua donari solent hi, qui Theologis connumerantur, à fratribus & amicis fuit Valentiam reuocatus. Et quia, vt suprà memoratum est, ob doctrinam virtutesque eius celeberrimi nominis erat: idcirco ea hora, qua Valentiam ingressus est, à multis nobilibus clarisque viris, ei obuiam extra urbem euntibus, fuit magno cum honore susceptus. Paucis verò post diebus Episcopus & Capitulum Valentia ecclesiæ, & hi, qui in ipsa vr-

Sacræ lectioni incumbit.

Prælegit Dialecticam & Philosophiam.

Edit librum de Dialecticis suppositionibus.

DE S. VINCENTIO ORD. PRAED. LIB. I.

553

be magistratum gerebant, eum obsecrauerunt, vt aliquid de scripturis sacris, deque facultate Theologica legeret. Quod libenti animo facturum sese sponddit. Itaque impetrata facultate ab eo, qui Aragoniae prouinciam gubernabat, in ipsa Valentina vrbe & ecclesia sex annos, cum incredibili omnium attentione, non solum legit eis, qui in scholis vacabant studijs liberalium artium, verum etiam viris plebeijs publice praedicauit, a quibus mira auiditate audiebatur: tantaeque venerationis erat apud eos, vt in ipsa ciuitate solus doctus, solus religiosus, ac solus sanctus, & solus Christi seruus haberetur. Tam autem longè lateque nomen eruditionis & sanctitatis eius diffusum est, vt ex proximis quoque, vicinisque, ciuitatibus multi concurrerent, vt eum & praedicantem audiret, & sub tam insigni literarum ac morum praepceptore proficerent. Inter haec ipsa venit Valentiam vir, illa aetate nominatissimus, Petrus de Luna, vnus ex Romanae Ecclesiae Cardinalibus, missus legatus ad Carolum Francorum regem a Clemente Papa, quem in Fundensi vrbe in summum antistitem elegerat illa pars Cardinalium, quae ab Urbano Papa sexto, tanquam a Pontifice non ritè creato, discesserat. Is igitur auditis his, quae de Vincentij doctrina & miris virtutibus ferebantur, eum secum duxit, ac tandiu tenuit, donec peracto legationis tempore, ad ipsum Pontificem redijt. Tam grata autem fuit Cardinali Vincentij conuersatio, vt vix multis precibus impetrare potuerit, ne eius curiam sequeretur. Tandem impetrato, quod voluit, Valentiam reuersus, retulit se ad consueta legendi ac praedicandi exercitia.

Eius praedicationes & conciones.

De diabolo, quomodo ei apparuit in specie venerabilis senis. Cap. 9.

IN ipsa autem ciuitate Valentia, licet multum fructum fecerit animarum, tamen quandiu ibi commoratus est, & daemorum & hominum varias pertulit insidias. Sed vt de inuisibilibus insidijs omitamus, quibus omnes a daemonebus tentari fides solèt, de visibilibus hoc loco pauca subiiciamus. Quadam nocte, cum finito matutinali officio ante beatam Mariam virginis oraret imaginem, & inter caetera virtutem perferentiam a Domino Iesu Christo sibi concedi peteret: visus est ei adstare ante oculos diabolus in specie senis valde venerabilis, cuius erat barba vsque ad genua proluxa & nigerrima. Qui ei dixit: Ego sum vnus ex illis veteribus patribus, qui multis annis magna cum corporis continentia ac incredibili potus cibique parcitate Aegypti solitudinem incolui. Et cum essem iuuenis, omnem corporis voluptatem experiri volui. Postquam vero tempora iuuentutis meae in varijs delicijs consumpsi, in me reuersus, poenitentiam egi: & sic clementissimus Deus dedit mihi veniam peccatorum. Nunc igitur, si mihi seni credendum est, qui habeo multarum rerum usum, tibi suadeo, vt floridae aetatis tuae compatiaris, & hanc corporis macerationem nunc omittas, & vsque ad senectam referes. Nec dubites: paratus est enim Deus semper suscipere poenitentiam. Sanctus autem Vincentius, vbi primò rem huiuscemodi vidit, fuit vehementi timore commotus. Sed postquam verba loquentis aduertit esse venenifera, diabolum esse suspicatus est. Vnde sese Deo & beatæ Virginis commendans, nihil ad verba diaboli respondit: sed se signo crucis muniens, Abi, inquit, pestifer serpens, nihil ex subdolis verbis & dictis tuis, non vnus ex Aegypti patribus, sed ex inferni daemonebus vnus esse conuincis. Credidisti nouum militem Christi tuis insidijs posse superari. Sed licet nouus sim in hac militia, tamen gratia Christi, cuius amore laboribus me tentationibusque expono, me sic vndique armatum redder, vt contra te dimicare non metuam. Daemon se cognitum videns, emissis eiulatu magno ac tetra foetore relicto, protinus euauit. Visio nem vero istam vir Dei nonnullis fratribus reuelauit, eos obsecrans ac strictissimis precibus eis inhibens, ne cui rem gestam reuelarent. At illi indignum esse arbitrati, vt tam memorabile factum silentio premeretur, rem, prout gesta fuerat, per vniuersam ciuitatem diuulgauerunt.

Valentiae & daemones & homines fentis infectos.

Daemon ei apparet.

Consilium talii impostore dicitur gnum.

Daemon pudefactus discedit.

Quomodo in specie Aethiopsis, daemon ei apparuit, eum retrahere cupiens. Cap. 10.

ALia quoque nocte eidem oranti ante altare quoddam, in quo erat imago Iesu Christi crucifixi depicta, apparuit diabolus in specie vasti Aethiopsis, huiuscemodi verba depromens: Orationibus ac caeteris operibus tuis, quibus te caelum credis posse contingere, tantum insidiabor, donec faciam te turpiter visum succumbere. Ad quem sanctus Christi miles: Nullas tuas, ait, qualescunque insidias formidabo. Et diabolus: Nihil est, inquit, difficilius, quam vt vsque in finem possis

Crucis signo fugat daemone.

A a a in gratia,

in gratia, de qua loqueris, perseverare. Respondit Vincentius: ille qui dedit ut inciperem, dabit quoque ut perseverem. Itaque frontem armavit crucis signaculo, & illico dæmon discessit.

Vt diabolum audierit ipsum deterrentem, ut quæ virgo Maria eum confortarit. Cap. 11.

Aduersus
Heluidiū.

ALio tempore, dum circa quartam noctis horam in cella legeret librum illum, quem edidit diuus Hieronymus de virginitate beatæ Mariæ, & inter suauitatem lectionis ipsam Virginem obsecraret, ut eius virginitatem custodiret, facta est ad eum vox huiusmodi: Non omnes possumus esse virgines, Nanque tamen si vsque nunc te virginem appellare potuisti, non tamen vltra patiar, ut tam honorato nomine gaudeas. Vir Dei ad hæc verba plurimum attendens, intra se tacitus voluebat, quid sibi vellent sermo, quem audierat. Non enim induci poterat, ut verba illa ore beatæ Mariæ emanasse crederet, quippe quæ virginitatis custodes virgo ipsa semper amauit, confortauit, adiuuit, magnificauit. Genua igitur flectens, ab ipsa Virgine petijt, ut quid significare vellent verba illa terrifica, dignaretur ostendere. Nec multo post ei beata Virgo multa cum luce visibiliter apparuit. Et postquam sui eum ostensione confortauit, lætumque reddidit, hoc pacto locuta est: Verba illa ad te paulò antè facta, diaboli fuerunt, qui tibi proponit bonorum operum difficultatem, ut territus, ab incepta virtute desistas. Tu autem cautus esto, & constanti animo perseueres. Et quam tibi crebras parabit insidias, ac frequenter conabitur, ut periclitetur virginitas tua, ut quæ cæteræ virtutes, quæ in te sunt, corruant, tamen nè diffidas: spera semper in Domino, quoniam ipse erit clypeus tuus, quo non solum arma diaboli poteris facile contemnere, sed & ipsum cunctasque artes & versutias eius magnanimiter superabis. Hæc vbi à Virgine gloriosa dicta sunt, ei à Vincentio gratiæ referuntur: & illa disparuit. Ex eo autem tempore Christi militi tantum feruoris accessit, ut non terrestris homo, sed cælestis angelus esse videretur. Nunc subiicienda quoque sunt exempla quædam, quibus patebit, quanta calliditate antiquus hostis nifus est eius animum frangere, & ad libidinem inclinare.

B. Maria
illi apparuit.

De muliere eius amore cæcata, quomodo à dæmone vexata, & eius meritis curata fuit. Cap. 12.

Gratior est
pulehro
ueniens
è corpore
virtus.

ERat beatus Vincentius non solum virtutibus præditus, sed etiam corpore pulcher & ad specum venustus: quo fiebat, ut eius virtutes essent gratiores, facerentque ut ab omnibus vehementer amaretur: Fuit igitur Valentia mulier quadam tam nobilitate generis clara, quam forma corporis præstans. Quæ, suggerente diabolo, capta est amore ipsius Vincentij tam ardentem, quod nullam aut animi aut corporis quietem habere potuit: sed singulis diebus frequentabat loca, in quibus eum videre aut alloqui posset. Vincentius licet eam aduenire frequenter videret, tamen nihil tale suspicabatur: sed arbitrabatur eam aliqua deuotione moueri, ut & mulieribus consuetum est, quæ seruos Dei quadam naturali pietate affectu osius, quam faciant maris, pijs obsequijs venerantur. Illa autem in dies vehementissimo feruore amoris agitabatur, ac tandem quid faceret, nesciens, deliberauit grauem ægritudinem fingere, ut sic haberet opportunitatem alloquendi eum, & eidem manifestandi flammam ardentis amoris, quibus intrinsicè vrebatur. Itaque lecto ægrotantium more decubuit, cœpitque multo cum clamore magnos ostendere cruciatus: ac demum in lecto illo frequenter huc & illuc tam miserabiliter verfabatur, quod cunctos, qui adstant, qui nullum in ea ægritudinis signum esse cognoscentes, varia iudicia proferebant: si qua tamen in ea ægritudo esset, intrinsicè esse arbitrabantur. Tandem videtes, quod nimio dolore torquebatur, consulunt accersiri sacerdotem, cui illa confiteretur, nè videlicet inter tanti doloris vehementiam sine sacra confessione discederet. Eligitur itaque ab ea vir Dei Vincentius: qui celeriter veniens, cameramque in qua illa decumbabat, ingressus, ac cunctis, qui aderant, ex more exclusis, cœpit puellam exhortari ad penitentiam. Mulier in initio non audent manifestare furorem amoris, quo occupata tenebatur, sed dicit facitque ea, quæ consuetudine Christianæ religionis ad ritum penitentiae confessionis. Veruntamen interea sæpè proposuit amorem, quo vrebatur, verbis exprimere: sed quando dicere incipiebat, pudor verba labijs in hærentia detinebat.

En quid facit
infantia
turpis
amoris.

Et sic protrahebat vterius verba, respondebatque ad ea, de quibus sanctus confessor eam interrogabat. Et post multa verba, vltro citroque habita, tandem occultum ignem mulier celare non potuit, sed omni formidine pudoreque deposito, Scito, inquit, o frater Vincenti, me non quidem corpore, sed mente languere. Et nisi tu mihi pro tua miseratione succurras, scito me ilico morituram. Iam enim annus est, quod tuo amore adeo ardentem capta sum, vt non solum ignis ardentis flammis cor meum exuri sentiam, sed & ad tanti furoris agitationem deueni, quod frequentissime meipsam proprijs manibus enecare decreueram. Volui tibi sepius cordis mei furorem manifestare, sed me partim tenuit pudor foemineus, partim nomen sanctitatis & innocentiae tuae, quae me formidare fecerunt, ne tam execrabile facinus tibi aperirem. Itaque tanquam desperans, nemini meum ignem indicare volui, tacitumque vsque ad hoc tempus reseruavi. Mihi vero super hac re iterum atque iterum cogitanti, visum est potius, vt hanc corporis aegritudinem fingerem, quo locum tempusque opportunum haberem, quibus huius ignis flammam possem extinguere, & optata voluptate potiri. Quamobrem meum corpus, quod cernis esse pulcherrimum, expono potestati tuae. Sume igitur nunc de me voluptatem, & principium faciamus, vt deinceps simus ambo indissolubili ac perpetuo amore coniuncti. Haec dicens, linteum, quo tegebatur, amouit, & sese totam nudam exhibuit. Sanctus vero Confessor admiratus impudentis foeminae audaciam, ac scelus abominabile execrans, in primis eam commonere coepit, vt nudum corpus tegeret. Deinde a tam nefario opere abducere cum seueritate multa conatus est. Postremo & dixit, quod Iesu Christo a teneris annis suum corpus animumque deuouerit, quodque se perpetuam castitatem seruaturum promiserit, & ob id omnem terrenum amorem abdicauerit, omnemque libidinem execratus fuerit. Quibus dictis, ab ea protinus discessit. Illa tali responso indignata, mox cogitauit in virum innocentem obiecare infamiam, & tanquam altera Phutipharis vxor, voluit clamare ac dicere contra sanctum Dei, quod eam violenter opprimere voluisset. Sed summa Dei prouidentia nequaquam passa est, vt innocenti tam infame facinus opponeretur. Ecce enim quum primum impudens foemina voluit vocem emittere, ille idem diabolus, qui ei nefandum amorem ingesserat, eius corpus grauissimum vexare coepit. Accurrunt igitur cuncti, qui extra cameram expectabant, & tanti clamoris causam diligenter inquirunt. Tandem visis multis signis, mulierem a daemone vexari sentiunt. Aduocantur itaque multi, qui daemone nouerant adiurare. Adhibentur praeterea remedia, quae huiusmodi adhiberi consueuerant: sed nihil cuncta valebant. Verum diabolus exorcistis ita respondebat: Ex hoc corpore nunquam me pellere poteritis, nisi huc venerit vir ille, qui in medio ignis positus, vrinon potuit. Quarunt igitur omnes, quid sibi velint verba, quae diabolus proferebat. Post longam autem rei sciscitationem, quidam ex his, qui aderant, in medium surgens: Aduocetur, inquit, frater Vincentius, nam ipse mulieris huius confessio nem audiuit. Est etiam vir & scientia & sanctitate insignis, propter quae certum nobis esse debet, quod nemo sit, qui possit nobis illorum verborum significantiam aperire verius. Assensere omnes, & mox ad beatum Vincentium sese contulerunt, vt ei rem, quae acciderat, exponerent: precanturque, vt dignetur visitare foeminam, quae dum valebat, magnam erga eum benevolentiam sese habere demonstrarit. Ipse autem etsi se plurimum difficilem praebuerit, tamen ne rem in suetam facere videretur, quando quidem antea infirmos semper visitare consueuerat, fecit quod illi voluerunt. Attamen secum multa cogitans, sese Iesu Christo commendauit, eumque precatus est, vt pro immensa clementia sua dignaretur misereri mulieris, quae a daemone non solum corpore, sed & anima vexabatur. Postquam igitur ventum est in locum, vbi misera vexata tenebatur, daemone vlulatum terribilissimum emittens, En adest, inquit, vir ille, qui in medio ignis non est astuatus. Nunc igitur hinc discedendum. Haec dicens, muliere se inuicua relicta, discessit. Qui aderant, videntes tam grande miraculum, obstupuerunt, eiusque sanctitatem maiori in veneratione habuerunt.

Foemina
prouocat
S. Vincentium
ad libidinem.

Contemni
tur a sancto viro.

Obsidetur
a diabolo.

Ad praesentiam S. Vincentij fugit daemone.

De scorto in eius Cellam introducto. Cap. 13.

Alium quoque modum diabolus machinatus est, quo fortem castumque animum eius frangeret, & ad libidinem inclinaret. Suggestit enim nonnullis (religiosi fuerint, an seculares, incertum est nobis) vt pro experiendo sancti viri in cellam eius introducerent. Captato igitur opportuno tempore, quo videlicet Vin-

Meretrix
in eius Cel-
lam addu-
citur.

Detestabi-
lis mulier
sanctū vi-
rum ad
scelus inui-
tat.

Mulier cō-
temptra re-
spicit.

Obtrecta-
torem
patitur.

Turpissi-
mē infa-
matur.

centius ipse ex more in ecclesia orationi vacabat, memorata foemina in cellam eius introducta est. Vincentius ergo ab oratione regrediens, clauso ostio, & in locum, ubi dormire solebat, veniens, reperit mulierem sedentem: & in primo ad spectu vehementer obstupuit, & antequam alloqueretur, multa cogitabat. Tandem vero existimauit illam non esse mulierem, sed daemone, in specie mulieris eum decipere parantem. Unde hoc pacto locutus est: Quae tibi causa fuit, ut huc venires in tali forma, maledictae diabolae, qui seruis Dei nouis semper dolis infidiaris? Meretrix autem, ut erat ab eis, qui eam introduxerant, instructa, ita respondit: Noli, o frater Vincenti, me diabolum appellare: foemina sum, non diabolus. Sed obsecro te, ut me patienter audias, & exponam tibi causam & modum, quo huc ingressa sum. Ferè quatuor menses sunt, quod tu amore capta sum. Frequenter tentauit, ut vel diei noctis tempore secretò ad te venire possem: sed nunquam mihi miserè sese obtulit opportunitas. Nunc autè à nemine hominū visa, huc ingressa sum, & necessarium est, ut in hoc lectulo simul hac nocte dormiamus: & ex hoc nunc tibi promitto, quod quoties de meo corpore voluptatē capere uoles, praesertim ero, & simili modo quo nunc feci, ad te me conferam. Non dubites. Nemini notū erit id, quod simul faciemus. Scio quidem famam tuae honestatis esse integerrimam, & quāuis nomen habeas sanctitatis, tamen quia scio te fragilem esse hominem, ausa sum ad te confidenter venire, certa quod tu quoquē de me poteris sine dubitatione confidere. Haec dicens, in oscula & in obscenos amplexus ruere voluit. At Vincentius eam prohibuit, neque foeminae specie, neque vestiū eius preciositate, aut comptis blandisque sermonibus vel parū commotus aut captus: & dixit: Abi pestifera, & unde venisti, protinus reuertaris. Quod si fecis feceris, caue nē subita morte moriaris. Tentasti enim facere dare animū corpusque meum, qui à primis annis Christi seruitio me mancipaui. Illa uerbis eius sic statim compuncta fuit, quod aduentus sui causam modumque patefecit, & eos praeterea nominauit, qui eam mercede in hoc opus detestabile conduxerant. Denique post multa salutis hortamenta, mulieris cor ita immutatum est, ut uerè flens ac veniam petens super praesumptione, poenitens vitam suam emendare polliceretur. Beatus autem Vincentius eam rogauit, nē cui id, quod gestum fuerat, reuelaret, nisi illis, qui eam introduxerant, nē uidelicet illi, qui tantum flagitium perpetrauerant, infames haberentur. At illa non destitit, quin rem gestam multis ex ordine reuelaret. Paucos uero post dies prostibulum deseruit, & marito accepto, reliquum uitae in uera corporis & animi continentia duxit.

De eius constantia, & ut placidè tulerit inuidorum insidias. Cap. 4.

Nunc uinum subiiciendum, quo perspicue pateat, quā patienter tulerit flagitiosum contumelias, qui ei plurimū inuidebant. Frater quidam Valentia fuit ex ordine Praedicatorum, qui omnem aetatem usque in senectam in lascinia turpiter duxerat, & ob hoc beatum Vincentium ex osum habebat, quia uidelicet cum sapius increpabat, & à mala uita abduceret, & ad bonè uiuendum inducere conabatur. Itaque non ferens aequo animo uiri Dei increpationes & salutaris monita, ei malignè detrahebat, & in eū multa scelera conferebat, disseminabatque, multa, quibus celebris fama eius obscurari foedarique potuisset. Igitur exercens corporis sui assuetam obscenā libidinē, quadam nocte meretricē, quae illis diebus Valentia uenerat, ad dormiendū secum introduxit. Manè uero persoluto meretrici precio, nō tamen tanto, quantum illa se habiturā sperabat, eā ut potuit, secretò emisit. Meretrix uero facie fratris diligenter intuita est, ut uidelicet quis esset, per effigiem posset cognoscere. Et antequam illa egrederetur, dixit se nunquam discessurā, nisi prius sciret, quo nomine frater uocaretur. Ille mox respondens, Vocor, inquit, frater Vincentius Ferrarij. Et caueas, obsecro, nē cui dicas, quod fecimus. His ab eo dictis, abiit meretrix, & lenoni, cū quo morabatur, ac multis alijs dixit, quod in cōuentu fratrum Praedicatorum cum fratre Vincentio per intergrā spatium noctis dormisset: & cum idem frater Vincentius multam de ea uoluptatē sumpsisset, nō tamen dignam ei pro labore mercedem reddidisset. Et ad haec multa alia turpia adiecit, quae honestatis causa missa facimus. Leno autem & plerique alij scelerati homines, qui beatum Vincentium summo odio habebant, quia tanquam uiciorum reprehensor seuerus, eorum detestanda flagitia denudabat & terribiliter arguebat, statim per uniuersam ciuitatē rem diulgauerunt. Per idē tēpus erat Valentia Bonifacius, ipsius beati Vincentij germanus, cuius supra mentionem fecimus, qui & illo tempore erat in urbe ipsa unus ex patribus iuratis, quod est quoddam magistratus genus, quo non solum

solùm Valentina ciuitas, sed & vniuersæ penè Cataloniae ciuitates vti consueuerunt. Huic multi ciuium retulerunt ex ordine rem omnem, quæ de fratre eius Vincentio fe-
rebatur. Qui tantum scelus credere non potuit, quandoquidem conscius erat virtutū,
quibus præditus erat germanus eius: propter quod arbitratus est, prout res sese habebat,
ab inuidis in innocentem hæc fuisse conficta. Itaq; ex eius consulto hi, qui vnà cum eo
magistratum gerebant, constituerunt, vt fieret per urbem quædam generalis processio,
cui singuli clerici ex singulis ordinibus interessent. Constituta autem die Bonifacius
ipse & collegæ sui ac cætera Valentina nobilitas constituerunt locum, in quo sese col-
locare tempore huiusmodi solennitatum solebant, vbi & meretricem illam, quæ se cū
magistro Vincentio dormisse iactabat, posuere. Iusseruntque ei, vt singulos fratres or-
dinis Prædicatorum incedentes inspiceret, & eum, cum quo dormierat, fideliter indi-
caret. Procedentibus igitur singulis fratribus, cum transiret magister Vincentius, iurati
eum meretrici ostendentes, interrogauerunt an ille esset, quem nõsse cupiebant. Illa
respondens, Non, inquit, iste est ille, quem quæritis, Scio enim hunc esse illum Dei ser-
uum, ad cuius doctrinam audiendam omnes concurrunt: quem & ego, ex quo Valentia
veni, quatuor vicibus vidi prædicantem. Ille verò frater, quem nõsse petitis, senex est.
Deinde vbi ipse Vincentius & post eum tres alij fratres ex more præterierunt, mox ad-
uenit frater ille, qui scelus admiserat, & meretrix cum sine vllò indice agnoscens, digi-
to demonstrans, En, inquit, hic est ille, quem quæritis. Finita tandem processione, Bo-
nifacius cæteri que nobiles, qui ciuitati præsidebāt, fratrem diffamatorem ad se accessiri
fecerunt, eique multam poenam ac etiam mortem, si opus esset, comminati sunt, nisi
coram eis peccatum suum confiteretur, & aboleret infamiam, qua virum Dei Vincen-
tium contaminarat. Ille terrefactus, statim fecit quod illi voluerunt. Rem nanque, vt
erat gesta, narrauit. Deinde ab eis confusus abscessit, pergensque ad Christi seruum Vin-
centium, qui hæc omnia ignorabat, multum lachrymans ab eo veniam petijt, & facili-
mè impetrauit.

Patres iura-
ti, magi-
stratus in
Catalonia.

S. Vincen-
tio sua fa-
ma resti-
tuitur.

LIBER II.

Præfatio brevis ad magistrum ordinis Prædicatorum. Cap. 1.

Doste quàm de diui Vincentij vita, narrata sunt ea, quæ à puerili vsq;
ad iuuenilem ætatem ab eo gesta, describenda videbantur, pater præ-
stantissime, in quarum rerum narratione erat huius operis primus
liber consummandus: reliquum nobis est, vt ad alia eius gesta & miri-
fica opera, quæ in matura ætate per eum Deus fecit, transeamus vsq;
ad felicem illum diem, quo ex hac luce discessit. Et quæquàm huiusce-
modi gesta & opera tot & tanta sint, vt pro eorum clariore narrati-
one longissima volumina non immeritò postulent: tamen conabor
ea, quanta poterobreuitate perstringere, atque ità stylum temperare, vt nec longitudo
operis tædio afficiat eos, qui legerint, nec ea, quæ sunt memoria digna, prætermittan-
tur. Nec dubito certè, quin mihi scripturo tam præclara facinora, illud dicere vel maxi-
mè liceat, quod ab eloquentissimo ac beatissimo patre Hieronymo dictum est, quando
scripturus gesta beati Hilarionis: Porro, inquit, mihi tanta ac talis viri conuersatio vita-
que dicenda est, vt Homerus quoque, si adesset, vel inuideret materiæ, vel succuberet.
Quamobrem verendum mihi est, nè cum tam mirabilis viri virtutibus impar & inge-
nium & eloquentia nostra sit, ab hominibus sapientibus mea arguar audacia. Sed quia
obedienciæ onus, à te mihi impositum, rejicere indignum est, gratiam inuoco spiritus
sancti, qui sicut illi cælestes virtutes largitus est, sic & mihi, si non gestis eius parem, sal-
tem meo ingenio non imparem sermonem tribuat, quò ea possim fideliter enarrare.
Verùm quando vno libro velle singula eius gesta complecti, nimis longum esset, eorū
narrationem in duos libros distinguam.

*Benedictus Papa Auinionem accersitum, suum confessorem eum constituit
ac Magistrum Palatii. Cap. 2.*

Igitur vt eorum, quæ deinceps scripturi sumus, cum eis, quæ suprà narrauimus, sit
continuata narratio, quædam pro rerum notitia sunt altiùs repetenda. Per illud
tempus apud Auinionem, Gallia nobilissimam ciuitatem, commemoratur Bene-
dictus tertius decimus, summus Romanæ Ecclesiæ pontifex, quem superiori libro
diximus fuisse missum legatum ad Carolum Gallorum regem à Clemente Papa, què
in eodem libro diximus apud Fundos fuisse creatum summum antistitem, ab ea parte

Petrus de
Luna sit
Rom.
Pontifex,
& dicitur
Benedi-
ctus. 13.

Cardinalium, quæ ab Urbano Papa sexto discesserat. Mortuo enim ipso Clemēte apud Auinionem, vno consensu omnium Cardinalium, qui in ipsa vrbe consistebant, ipse Benedictus pontifex creatus est, quanuis duæ aliæ partes Cardinalium, duos alios pontifices sibi elegerent. Quo factum est, vt schisma sit subsecutum inter populos Christianos: quandoquidem tres summi pontifices vno eodemque tempore Romanæ Ecclesiæ præsidebant, quorum tamen quilibet sese legitimè creatum fuisse arbitratur. Quo verò modo id factum fuerit, non est à nobis hoc loco dicendum. Eorum enim est illa dicere, qui conscripserunt catalogum summorum pontificum. Illud verò omnitemporum non est, quòd singuli ferè Galliarum Hispaniarumque principes & ciuitates ipsi Benedicto obediebant. Igitur Benedictus quàm primùm ad summum sacerdotium electus est, missis nuncijs & literis, virum Dei Vincentium ad se accersiri iussit: quia eruditio & sanctitas viri, ei notissima erat, & secum eum habere voluit, ac in summi confessionem rem elegit, & magistrum palatij Apostolici instituit. Itaque Vincentius, nè iussis pontificis non obtemperare videretur, quanuis molestum ei esset sequi curiam terreni principis, tamen singula, quæ ei imposta sunt, diligenter executus est. Cōsistens autē in Auinione vrbe, nunquam ociofus fuit: sed omne tempus dabat aut lectioni sacrarum scripturarū, aut doctrinæ verbi Dei, aut ædificationi proximorū, aut vigilijs crebrisque ieiunijs, hymnis & orationibus. Ob quas res non modò ab ipso pontifice & vniuersis prælati, qui in ipsa vrbe commorabantur, verum etiam à cunctis Auinionensibus ciuibus, tanquàm Dei singularis fidelisque seruus, ac Christianæ veritatis eximius doctor, amabatur, obseruabatur, venerabatur, & egregijs laudibus extollebatur. Fuerunt quamplurimi eo tempore, qui salutaribus suasionibus exemplisque eius flexi, corruptos mores ac sceleratam antea vitam in sanctam conuersationem commutauerunt.

De schismate & labore viri Dei pro vniōne Ecclesiæ.

Cap. 3.

ET quoniam, vt paulò antè memorauimus, tres summi sacerdotes præsidebant Ecclesiæ Christianæ, & quisque eorum se ritè creatum asseuerabat, ob quòd maximum schisma erat inter populos Christianos: fuerunt sanè ea tempestate multum, qui in eam curam summopere incubuerunt, vt Ecclesiam ad vniōnem reducerent. Sed quia non ità, vt decuit, rem aggressi sunt, quòd volebant, perficere nequie. Ob quòd à multis tam ecclesiarum prælati, quàm terrarū principibus res omnis fidei beati Vincentij commissa est, tanquàm hominis, qui verax prudensque & esset & haberetur, nec quæreret gloriam terrenæ dignitatis: propter quæ vnusquisque arbitratur, neminem inter mortales reperiri posse, qui tantum negocium vel diligentius, vel prudentius, vel melius perficeret. Itaque in primis vir Dei Benedictum pontificem adiit, ei que suasit, vt vniuersos prælatos & cum eis cunctos theologos ac vtriusque iuris cōsultos, quorum Auinione magna multitudo erat, ad se accersiri iuberet, & in consultatione pontificis faceret, quid ei esset in tanta Ecclesiæ fluctuatione faciendum. Et præterea consuluit, vt potius in summa inopia ageret vitam, quàm quòd propter terrenam dignitatem suam inter populos Christianos discordia foueretur. Propter hæc & multa alia, quæ omissa facimus, tandem eidem Benedicto suasit, si opus esset, pro pace Ecclesiæ summo pontificio renunciaret. Pontifex non multum moratus, cedere quidem noluit, sed statim vocatis singulis prælati cæterisque eruditis viris, qui eius curiam sequebantur, rem in consultatione poni fecit, quemadmodum ei B. Vincentius antè persuaserat. Verum quia res, de qua erat consultatio, & ardua & plurimum periculosa esse videbatur, idè in eius agitatione ipsi prælati plurimis mensibus institerunt. At Vincentius interea nihil omisit, quo minus sua opera vniōne Ecclesiæ fieret. Nanque multas Galliarum & Hispaniæ vrbes peragravit, se videlicet conferens modò ad Sigismundum Imperatorem, qui per ea tempora in Cataloniam venerat: modò ad Carolum Francorum, modò ad Martinum Aragoniæ regem: sæpè ad ipsum Benedictum, vt tam periculoso negotio aliquis felix finis tandem imponeretur. Itaque horum quos modò nominauimus, atque aliorum Christianorum principum, & quamplurimorum ecclesiarum prælatorum vna voce vnoque consilio tandem deliberatum est, vt Constantiæ, præclara Germaniæ vrbe, generale Concilium fieret, quò tantis nauiculæ Christi fluctibus melius consuleretur.

Fir Cōs. farius Pa. pa & magister palatij.

Negociū tollendi schismatis S. Vincentio committitur.

Multū laborat pro Ecclesiæ vniōne.

Concilium Constantiense.

Ut ad prædicandum missus sit à Christo, utque & Cardinalatum respuerit, & à curia cum licentia recesserit. Cap. 4.

Cum hæc Auinione & Constantiæ gererentur, & quadã die B. Vincentius mēte plurimum agitaretur, & inter se quæreret, quid sibi agendum esset in tanta rerum angustia, repente magna vi febrium corripit se sentit. Post duodecim verò dies, quibus ad eò grauiter decubuit, vt multi eum crederēt moriturum, ei visus est Iesus Christus, mirabili claritate coruscans: quem inter multitudinem angelorum comitabantur beati patres Dominicus & Franciscus, qui & eum confortauit, & lætissimum ex sui visione reddidit. Deinde post multa his verbis cum allocutus est: *Cōstans esto, & omnem mentis angorem penitus abijce. Sicut enim te in multis tentationibus fortem feci, atque ab hominum & demonum insidijs varijs eripui, sic & deinceps faciam, & vsque in finem te mea gratia comitabitur, ac nunc ex hac corporis ægitudine & mentis angustia te liberabo. Citò enim erit pax Ecclesiæ reddita. Tu ergo cum primum conualueris, ex curia Benedicti discede. Elegi nanque te in singularem euangelij mei præconem, & volo quòd per vniuersas Galliarum Hispaniarumque regiones euangelizans, in humilitate ac paupertate discurras. Et tandè post vberimum verborum operumque tuorum fructum, in finibus terræ feliciter morieris. Inter cætera autè, quæ euangelizabis, volo vt populis extremum iudicij diem citò affuturum denuncies, populorum scelera reprehendens sine formidine. Et quanquam multas improborum calumnias patieris, nè timeas, quoniam tecum semper ero: & cum, me ducè, euaseris cuncta pericula, aduersariorumque insidias facillè despexeris, vatem te adhuc expectabo, antequàm mundi terminus adueniat. Hæc dicens, genas beati Vincētij leniter tetigit, tanquàm videlicet ei signum singularis familiaritatis ostenderet. Moxque adiectis multis, quæ ad ædificationem & instruendum militem suum erant necessaria, Christus ipse disparuit. At Vincētius statim reuocatis viribus, & ex strato, quo decubebat, surgit: volensque exequi, quæ Christus iusserat, in primis decreuit adire pontificem maximū, cui aperiret sanctum propositū, & cuius licentia res ipsa facta, maiore videretur habere auctoritatem. Igitur dum ad pontificem sese conferre vellet, ecce ipse pontifex, magna Prælatorum multitudine comitatus, conuentum fratrum Prædicatorum ingressus est, Christi seruum Vincentium inuisurus. Itaque vbi primum vidit virum sese obuiam offerentem, quem audierat grauissima ægitudine occupatum, & de cuius vita non multum sperabatur, plurimum & admiratus & gauisus est. Post multos autè sermones inter eos habitos, Vincentius suum animum Benedicto Papæ manifestauit. Ille id ægrè ferens, multas vias inuenit, quibus Vincentius secum detineretur. Denique videns eum à proposito dimoueri non posse, excogitauit singularem aliam viam, qua vel à proposito eum desistere faceret, vel animus eius facilius frangeretur. Vacantibus nanque tū Valentino, tum Ilerdensi, tum aliarum quarundam ecclesiarum episcopatibus, eum episcopum creare constituit. Cumque nec oblati huiuscemodi dignitatibus ipse Vincētius flecteretur, quadam die conuocatis Cardinalibus, qui Auinione commorabantur, paratoque ex more pileo, eum ad se accessit, collegio eorum vna omnium voce voluit adnumerare. Vincentius hanc quoque dignitatem non quidem dispexit, sed certè iustis de causis admittere noluit: Primum, quia sese indignū tam excellēti dignitate existimabat: Deinde, quia lōgè vtiliora fructuosiora animo cogitabat: Postremo (quod & præcipuè eum mouebat) quia si in tali dignitatis gradu constitutus esset, ab ipsius pontificis curia discedere nequiuisset, atque ita nec Christi legationem exequi potuisset. Veruntamen nè ingratus pontifici maximo ipsisque Cardinalibus videretur, eis maximas gratias egit, ac manifestato animi sui proposito, ab eis licentiam auctoritatemque euangelizandi postulauit. Summus autem sacerdos ac Cardinales audiētes causas, quas vir Dei exposuit, indignum esse censuerunt, vt aliquo modo sanctum eius propositum impediretur. Quas ob res eum, quocunque voluisset, abire permiserunt. Insuper vt efficacius & salubrius populis Dei euangelium per mundum discurrens euangelizare posset, idem pontifex sponte sua magnam ligandi absoluendique potestatem ei contulit, mitrens eum tanquàm specialem Apostolicæ sedis legatum, qui peccatores à vitijs abduceret, & ad poenitentiam reuocaret.*

Videt Christum.

Dies iudicij citò affuturus.

Recusat episcopatum & Cardinalatum.

De propinquitate iudicij prædicante eo, ut pontifex summus rationem petierit, utque libellum de propinquitate iudicij scripserit. Cap. 5.

Mirū po-
puli eiga
cū studiū.

Post hæc ex Auinione primū, deindè paulatim progrediendo, per vrbes & villas euangelizans, in Cataloniam reuersus est: vbi potens opere & sermone duos continetos annos docens institit. Populi autem eum, tanquam vnum ex veteribus apostolis, sequebantur, atque incredibili quadam attentione audiebant, & multis obsequijs venerabantur. Et quia inter cætera, quæ docebat, generale iudicium multis rationibus citò futurum esse confirmabat, non desuerunt multi, qui memorato pontifici dicerent, magistrum Vincentium plurimas nouitates seminare in populis: inter quas vna præcipuè esset, quòd diem extremi iudicij nostris diebus proximum esse affirmaret: vnde expedire dicebant, ut ipse, qui esset maximus pastor Ecclesiæ, quid sibi talia velint, diligenter perquireret. Itaque datæ sunt ad B. Vincentium à sede Apostolica literæ, ut summum pontificem certiozem faceret, quænam essent ea, quæ de ipsius iudicij tempore fateri dicebatur. Ipse acceptis lectisque literis, iussis Apostolicis mox obtemperauit. Composuit enim libellum quendam egregium, in quo paucissimis complexus est singulas rationes, quibus moueri solebat, ut probabiliter ostenderet ipsum iudicium nostris temporibus esse propinquum. Libellū verò ad summum pontificem misit, qui eum examinaret, corrigeret, probaret, vel etiam improbaret, si fortè ea, quæ in ipso scripserat, improbanda viderentur. Sed nec Papa, qui humiliter modi libellum componi voluit, nec illi, qui doctrinam viri Dei criminabatur, aliquid in eo compererunt, quod vel minima reprehensione dignum esse existimaretur.

Libellus
eius de p-
pinquitate
extremi
iudicij.

Ut hortatus sit Benedictum Papam, ut pontificio renunciaret post Martini electionem. Cap. 6.

Post paucos verò menses Patres, qui in concilio Constantiensi vniendæ Ecclesiæ gratia conuenerant, post multam longamque rerum plurimarum discussionem, adiudicauerunt neminem ex illis tribus, qui se maximos pontifices arbitrabantur, ritè fuisse creatum: ob quod nullam alicui eorum obedientiam, tanquam summo sacerdoti, à populis Christianis præstandam censuerunt. Nomina autem eorum non sunt silentio prætereunda: non quidem, quòd eis, qui nostri Vincentij vitam lecturi sunt, necessarium sit illa scire, sed nè nobis memoria excidisse videantur. Vnus eorum fuit Benedictus, cuius à nobis supra mentio facta est: Alius, Gregorius duodecimus: Tertius, Iohannes vicefinus tertius. Itaque singulis his summo pontificio priuatis, in eodem Concilio vna omnium patrum voce Martinus quintus creatus est. Quod ut factum est, ex illis tribus, quos modò nominauimus, Iohannes & Gregorius, licet non libenter, tamen necessitate coacti, summo sacerdotio renunciauerunt, ipsique Martino cesserunt. At Benedictus, quoniam electio, qua creatus est, nulla ex parte reprehendi posse videbatur, nunquam induci potuit, ut renunciaret. Hæc quamprimùm ad aures Vincentij peruenire, non modò crebris literis eum ad huiusmodi renunciationem adhortatus est, verum ipse sese ad eum contulit, ac multis varijsque rationibus ei suasisit, ut decretis ac deliberationi Constantiensis Concilij penitus obtemperaret. Deniquè videns, quòd verbis suis flecti non posset, ab eo discessit, & ad consueta exercitia redijt.

Martinus
V. creatus
Pontifex.

De verborum eius & doctrinæ fructu & efficacia. Cap. 7.

Annò ata-
tis 40. totū
se confert
ad prædi-
candū ver-
bum Dei.

Quauis iuuentutis suæ tempore multis in locis verbum Dei euangelizauerit, tamen dum ageret quadragesimum annum, cœpit peregrinationis eius tempus ac doctrinæ continuum illud ac mirabile exercitium, quod vsque ad vitæ suæ terminum sine intermissione continuauit. Regiones autem, quas docens peragrauit, hæc fuerunt: Catalonia, Regnum Valentia, Aragonia & Nauarra, quæ sunt in citeriore Hispania. Ex Hispania verò vltiore, excepta Gallitia & Portugallia, singulas alias ferè regiones, vrbes & oppida ac villas circuiuit. Ex Gallia autem inprimis illa regio, quam nostro tempore vocant linguam Occitanam, Delphinatus, Prouincia, Sabaudia, Francia, Burgundia, Normania, Biturnia, Aluernia, Flandria, Albia, Octauia, Picardia, Vasconia, Britannia, vbi & feliciter, ut post dicemus, migravit. Descendit quoquè in Italiam, & vniuersas regiones & vrbes Pedemontij lu-
strans

frans, atq; multas Lombardiæ terras & ciuitates peragrās, demum venit Genuam, vbi vno nō ferē mēse commoratus est. Discurret præterea omnem illam maritimam regionem, quam vulgō Genuæ ripariam vocant. Deceuerat sic paulatim progrediendo ac docendo venire in Tusciam, & in singulas Italiæ regiones. Sed diuino consilio factum est, quōd dum ipse in portu Veneris consisteret, affuit nunciū à rege Hispaniæ Iohanne missus, qui tradidit ei literas, quibus multis precibus & magna instantia idem rex eum in Hispanias reuocabat. Itaque in Hispanias redijt, & post factum ibidem animum yberinum fructum, profectus est in Gallias, & sic in Italiam vltius proficisci non potuit. Maris certē pericula nunquā formidauit. Nauigauit enim ad insulas Baleares, quas nostro tempore Maioricam Minoricamq; nominamus. Dum verō per Gallias euangelizando discurreret, Henricus rex Angliæ, permotus fama mirabiliū operum eius, parata quadam nauī, & in ea missis nuncijs & literis, eum ad se venire, & in eam insulā nauigare obsecrauit. Facto itaque, quod religiosus rex petierat, & eidem reuelatis multis futuris, ad eius regnum pertinētibus, quæ succedenti tempore fuerunt penitus subsecuta, atq; in ipsa insula seminato verbo Dei, acquisitoq; maximo ex eius doctrina fructu, indē discessit, & in Scotiam, quæ est Angliæ insula proxima, nauigauit. Iuit & in Hyberniam, quæ est alia Oceani maris insula, & in ea non multum commoratus, tandem in Gallias reuersus est. In huiusmodi verō peregrinatione siue discursu, vitæ suæ talis ordo fuit. Noctē solūm quinque horas quieti tribuit, reliquas noctis partes vel orationibus aut lectionibus sacrarum scripturarum transigebat. Manē autem in locum, quo eum prædicaturum expectabant, se conferebat. Primum ipse Missam cantu ex more celebrabat: Deindē verba salutis, prout spiritus sanctus menti eius infundebat, pronuntiabat. Postea sermone finito, volens populorum ad se concurrentiū satisfacere deuotioni, eis manus osculandas præbebat, oblatosq; sibi infirmos cruce signabat. Sicque plurimi, quorum numerus nobis incertus, soli Deo cognitus est, diuerso infirmitatum genere laborantes, post factum in eis à viro Dei salutarē crucis signaculum, perfectæ sanitatis beneficium reportabant. Pro quarū rerum narrationibus locum excogitauimus. Verba tamen, quibus in huiusmodi languentium sanationibus utebatur, hoc in loco subiiciemus: Signa, inquit, eos, qui crediderint, hæc sequentur: Super ægros manus imponent, & benē habebunt. Hæc primō dicebat. Deindē statim adiecit: Iesus, Mariæ filius, mundi salus & Dominus, qui te traxit ad fidem catholicam, te conseruet in ea & beatum faciat, & ab hac infirmitate te liberare dignetur, Amen. Denique cibo satū pauco corpus pro necessitate naturæ reficiebat. Cibuseius ex piscibus frequentius erat: quos tamen non multo studio coctos paratosque volebat, sed quomodo religiosi viri statui conueniens videbatur. Ab eo anno, quo religionem Prædicatorum professus est, vsque ad diem, quo migravit è vita, ab esu carniū abstinuit, nisi aliqua euidens necessitas eum aliter facere compulisset. Nunquā voluit, nisi vno ferculo vti. Vinum, multa aqua dilutum, semper sūmebat, illudque aut semel, aut bis, & rarō ter, & nunquā post tertiam vicem bibere visus fuit. Et vt paucissimis verbis multa complectamur, constitutiones fratrum Prædicatorum, quo ad singulas ceremonias, & ipsam regulam, vbicunq; eum esse contigerat, non minū seruabat, quā si in ipsorum claustro moraretur. Quādraginta annis, exceptis diebus Dominicis, vt plurimum ieiunauit. Nec vnquā talia ieiunia aliquo casu prætermisit, nisi per corporis ægritudinem ea prætermittere cogeret. Iter verō discursus eius non equitando, sed proptijs pedibus peregit, solo baculo, cui inniteretur, contentus: idque quindē annis continuis fecit. Verū postea ex quadam ægritudine, quæ ei superuenit, in tibia grauior tardiorque effectus, necessitate compulsi, habuit quendam asinum, quo vehebatur, quoties de ciuitate in ciuitatem proficiscebatur. Sæpē etiam operam dedit, præsertim in locis, vbi erat ei opportunitas, vt posset de rebus suo vsui necessarijs pro sua voluntate disponere, vt super sarmentorum aut palearum aut istiusmodi rerum straminibus, vel paupere sacco, modica lana repleto, dormiret. Numquam carnem eius nemo vidit vnquā, nec etiam fratres illi, quibus ipse familiaris utebatur. Illud præterea pro edomanda carne & in memoria passionis Christi à prima adolescentia obseruauit, quod singulis noctibus quibusdam flagellis è funibus confectis, corpus suum multis cum lachrymis cadebat. Et si forte alicuius ægritudinis impedimento id facere nequiuisset, hoc à fidis focijs suis fieri volebat, eos per Iesum Christum obrestans, nè quid dubitarent, sed cum validis ictibus caderent. Eligit autem in socios quosdam fratres ex ipso Prædicatorum ordine, quorum quinque fuerunt

Reuocatur
in Hispanias.

Nauigatio
Britanniæ.

It in Scotia & Hyberniam.

Eius nocturna & diurna exercitia.

Signo crucis innumeratos sanauit.

Mar. 10.

Cibus eius.

Ieiunia eius.

Nota sancti viri admirandam pudicitiam.

fuerunt Petrus Muya, Iohannes de Pulchroprato, quem Tolosæ studijs literarum vācantem, ad Prædicatorum ordinem traxerat, Raphaël Cardona, Ioffredus Blaues, & Petrus Cerdam: qui omnes licet fuerint vita & fama clari, duo tamen illi, quos vltimò nominauimus, tantæ perfectionis tantæque eruditionis fuerunt, vt eorum doctrina multis populis profuerit, ijdemq; in vita & post mortem multis miraculis claruerunt. Et quoniam magna populorum multitudo cum de loco ad locum euntem sequebatur, quorum pars publicam pro commissis poenitentiam agebat, pars sola deuotione mouebatur, vt videlicet à viro Dei verba ædificationis spiritalis audirent, & vt bene viuendi exemplum sumerent: excogitatus est ab eo quidam ordo rerum, quo deuotio sequentium magis aueretur, vt vitæ doctrinæque eius fructus esset copiosior. Ducebat nanque secum multos sacerdotes, quos ex diuersis religionibus elegerat: quorum officium erat, vel audire confessiones poenitentium, vel epistolas, euangelia sacrosque hymnos ex more decantare, quando & quoties Missarum solennia agebantur. Organa quoque portari faciebat, vt videlicet cantus suauitate populorum affectus incenderetur vehementius, & Dei laudationi vacaret diligentius. Insuper quosdam notarios elegit, qui, quoties à viro Dei de pace discordes tractaretur, præsto adessent, ac remissiones inter eos factas literis mandarent, nè forte eos, vt à multis fieri solet, facti post poeniteret. Eos præterea, qui cum pro agenda poenitentia sequebantur, singulis diebus post Solis occasum per vrbes & quæcunque alia loca, ad quæ declinabant, quasdam processiones facere volebat, eisq; quosdam hymnos, quos eo modo procedentes cantarent, ipse composuit, ac iubebat, vt quisque eorum nudatis humeris seipsum flagellis caderet, & alta voce diceret: Hoc fit in memoriam passionis Iesu Christi, & in remissionem peccatorum meorum. Inter quæ flagella tanta cordium deuotio, tantus erat omnium luctus, tanta contritio, tanta religio, vt ipsi quoque incolæ locorum, vbi hæc agebantur, non solum in lachrymas soluerentur, sed etiam complures ex eis, flexitabilibus exemplis, virum Dei sanctamque societatem eius per multa terrarum spatia religiose sequerentur. Ex quo factum est, vt aliquando supra numerum decem milium hominum perueniret religiosa illa societas. Quinetiam tanta multitudo confluerebat, tam ad videndum istiusmodi spectaculum, quam ad audiendam tam mirabilis prædicatoris doctrinam, vt non solum in populosissimis vrbibus, sed etiam in campestribus locis vsque ad octoginta millia hominum frequenter conuenirent. Et quanuis talis corporis flagellatio in frigorum, ventorum, pluuiarumque sæpenumero fieret tempore, nemo tamen ex eis vnquam incurrit vel minimam ægritudinem. Quam rem multi miraculo dignam existimauerunt. Verum nè qua posset esse confusio propter concurrentem turbam, elegit nonnullos, quorum neque fama, neque conuersatio poterat aut haberi aut esse suspecta: quibus curam dedit, quæ erant vitæ necessaria, parare, stationes diuersasque singulis distribuere: vt videlicet matres à sceminis, clerici à secularibus separarentur: & tandem omnia alia disponere, prout temporis, loci, rerumque opportunitas postulasset. Quidquid elemosynarum ei tribuebatur, socijs suis, prout cuique opus erat, distribui faciebat. Si quid vero superfluum erat, pauperibus erogare solebat. Pecunia quoties afferebatur, à socijs suis accipi vetabat: iubebatque, vt nihil, nisi quæ essent quotidiano vsui necessaria, acciperent.

Comites itinerum eius.

Nota de publicè poenitentiam agentibus.

Miri hominum concursus.

Nota.

Pecuniam non vult recipere.

Omnium vitia acriter castigat verbis.

Cum quadam die consules cuiusdam oppidi Galliarum, quod Biterris dicitur, triginta ei aut eos in elemosynam obtulissent, & vir Dei eos nunquam voluisset accipere, atque illi eum in nomine Iesu Christi & B. Mariæ Virginis adiurassent, vt eos omnes acciperet: ipse, nè nomina tam veneranda spernere videretur, aut eos quidem illico accipit, sed mox eos cuidam ex socijs dedit, iussitque vt non prius ex oppido discederet, quam pauperibus, orphanis, viduisque distribueret. Omnium hominum, non solum popularium, sed etiam principum & ecclesiarum prælatorum vitia arguebat. Non enim respiciebat personas hominum: vnde nemini parcebat, & quæ ei reprehensione digna videbantur, ardentissime reprehendebat. Cum clericis tamen prudentius agebat. Nam quoties ad aures eius aliquod magnum & nefarium facinus clericorum perueniebat, eos aliquo in loco secreto congregabat, ac si quomodò, quantum aut quibus de rebus opus erat, commonebat. Nec solum viris id faciebat, verum etiam sceminis, quæ in monasterijs degebant. Quam seuerus autem in homines flagitiosos fuerit, vno exemplo satis erit ostendere. Tempore, quo erat Ianuæ, nobilissima vrbe Italia, vir quidam Valentia oriundus, ob quædam admissa scelera fuerat vltimo supplicio condænatus. Cumq; virum

virum Dei complures obsecrasset, ut Ianuensium Ducem adiret, eum oraret, ut homini conterraneo impunitatem concederet, respondit: Absit, ut opera mea iustitiae locus impediatur, & sceleratis hominibus impunitas concedatur. Illud verò libenti animo faciam, ut genus mortis permuetur. Itaque Ducem adiit, & quicquid petijt, facile impetrauit. Quoties verò Missam celebrabat, ante Dominici corporis & sanguinis sumptio. Ex quo frequenter euenit, ut tantus luctus omnium audiretur, quantus esset, si in cuiuspiam morte à consanguineis plangeretur. Et nè cui harum rerum vana superstitio fuisse videatur, deinceps nobis dicendum est, quanta utilitas fuerit ex mirabilibus eius operibus subsecuta. Quae res magis conspicua erit, si de efficacia sermonis eius primò narrauerimus.

Qualis fuerit ordo vitae eius, dum praedicando per multas occiduas regiones discurreret. Cap. 8.

Efficaciam sermonis eius ostendit, tum Christianorum hominum vtriusque sexus diuersorumque, statum poenitentia, tum maximè multorum millium Iudaeorum Saracenorumque, conuersio. Nam ex Christianis hominibus, qui periti atque obstitati in manifestis ab omnibus habebantur, supra centum millia ad salutiferam poenitentiam reduxit. Erat enim in vitiorum reprehensione terribilis, ita ut frequentissimè accideret, ut multi scelerati ad eum compungerentur verbis eius, ut humi prostrati, coram vniuersa multitudine, omni pudore postposito, magna peccata confiterentur, & veniam lachrymabiliter peterent. Et quantumuis ipsis peccatoribus sic terribilis esset, tamen suas reprehensiones cum tanta moderatione mitigabat, quòd quicumque eum semel praedicantem audiebant, mirum in modum alliciebantur, ut ad eum iterum, atque iterum audiendum proficiscerentur. Rarum omninò erat, ut ipso praedicante, auditorum lachrymandum non prouocarentur. Cum verò de futuro iudicio, aut de Christi passione, vel de poenis inferorū loqueretur, tam ipse quam populi adstantes, semper in tantum fletum prorumpēbant, quòd necessarium erat, ut per multum temporis siletiret, donec à lachrymis cessaretur. In explanatione sacrarū scripturarum erat tum luculentus, tum copiosus. Quaecumque vel docebat, vel suadebat, vel pro scelerum correptione dicebat, semper scripturarū aut sanctorū virorum testimonijs, confirmabat, & auditorum animis mirabili quodam modo imprimebat. Tanta erat in eo sententiarum exemplorumque, vbertas, quando praedicabat, ut singulos scripturarum sacrarū libros, ac quaecumque in earum viri sancti expositionem conscripserūt, quasi memoria habere videretur. Nè autem perirent ea, quae de tanti viri ore emanabant, mouit Deus animos nonnullorum ex auditoribus eius, ut quae ipse praedicabat, vtriusque possent, conscriberent. Itaque composuerunt ex eis complura volumina, quorum aliqua sunt multis in locis diuulgata, ex quibus nostri temporis cōcionatores multum utilitatis accipiunt. Sunt tamen non pauci, qui eum praedicantem audierunt, & nunc legunt sermones, quos suo tempore habuit, in scriptura redactos, asseruntque, quòd vix consequuntur eorum, quae ipse suo ore resonabat. Quam verò acutus, acer, copiosusque, disputator contra Iudaeorum perfidiam fuerit, ac quam clarè scripturarum aenigmata eis aperire consueuerit, illud vel maximè demonstrant, quòd in diuersis vtriusque Hispaniae urbibus, supra viginti quinque millia ex eis ad suscipiendam Christianam adduxerit religionem, & eorū templum in Christi ecclesias dedicari fecerit. Nec minùs multi Saraceni, quorū in Hispania magna copia est, eius ignitis eloquijs incitati, sacrilegā Mahometis sectam detestantes, sacrum baptismum perceperunt. Quorum numerus fere octo millium fuit. Multa praeterea monasteria, multa hospitalia, multae sacrae aedes, multi pontes pro fluuiorum transitu, multis in locis fuerunt eius hortatu constructa. Ad iniuriarum odiorumque remissionem quam efficax fuerit sermo eius, testes sunt vniuersae urbes, vniuersi populi, apud quos verbum Dei seminavit. Nulla ciuitas fuit, in qua ciues multiplicibus odijs discordes comperit, à qua prius discesserit, quam eam magna ex parte pacatam concordemque relinqueret. Fuerunt fere innumerabiles, inter quos multis annis capitalia odia ob necem aut amicorum, aut affinium, aut consanguineorum exarserant, qui sermonibus eius permoti, ad eum corde compuncti sunt, ut nequaquam veriti sint coram maxima hominum multitudine collachrymantes surgere ac clamare, sese velle indulgere homicidis. Inter quae illud fuit memorabile, quòd composuit magnam illam discordiam, quae erat inter duas nobilissimas Valentinarum familias, Solenorum videlicet & Centella.

Nota sancti viri iustitiam.

Lachryma eius in Missa.

Nota fructum mirabilem conuersionis eius.

etiam in scriptura.

*for. ea. off. Locus mē. dofus. apud iudicij.

Supra 2500 Iudeorum ad Christum conuertit. Saraceno. rum 8000.

etiam in scriptura.

teillarum: quorum animi ita erant dissidentes ac hostili odio incensi, vt multis annis
 variae caedes fuerint vtrinque perpetratae. Meretrices, lenones, homicidas, piratas, vsu-
 rarios, Dei sanctorumque blasphematores, & huiusmodi generis homines, in sceleri-
 bus perditos, ferè quadraginta millia reduxit ad propiorum flagitiorum agnitionem,
 & ad agendas publicam poenitentiam eo ordine, quem supra expressimus. Nec mi-
 rum, si tam vehementer homines ad bene viuendum incitabat. Nempe cum sanctita-
 te vitae erat quaedam in eo summa eloquentia, quam exornabat incredibilis sententia-
 rum grauitas, splendor nitorque sermonis. Quae omnia reddebant eloquia eius ignita,
 ita vt cuncta, quae loquebatur, non ex ore terrestri hominis, sed potius caelestis angel-
 manare viderentur. Fuerunt multi, quibus diuinitus concessum est, vt dum ipse praedi-
 caret, angelos Dei viderent, super eum in humana specie frequenter descendentes.
 Ad omnia haec accedebat, quod vox eius sic erat a natura disposita, quod eam pro libi-
 to voluntatis, prout visum esset, facile expromeret. Nam pro rei necessitate acuta, gra-
 uem, gracilem ac sonoram vocem edebat. Multi insuper quasi miraculi instar id in illo
 suspiciebant, quod cum numerus eorum, qui eum praedicantem audiebant, frequenti-
 simè tantus esset, vt plures ab eo longissimo interuallo distare cogerentur, non tamen
 minus ab eis, qui plurimum aberant, quam illis, qui erant proximi, distinctè audiebatur
 sermo eius. Illud autem omnium praestantissimum erat in eo, quod ea, quae docebat,
 multis signis clarissimisque miraculis confirmabat, de quibus infra narrabimus. Maxi-
 ma etiam admiratione dignum illud est, quod donum linguarum, sicut & veteribus a-
 postolis, ei concessum est. Cum enim per illas singulas regiones, quas supra memoravi-
 mus, suas praedicationes diffunderet, & sua Valentina ac materna lingua fuerit semper
 locutus: tamen singuli tam pueri, quam aetate prouecti vtriusque sexus, eius sermonem
 per singula verba percipiebant, perinde ac si in singulorum patria fuisset natus, & eorum
 idiomate fuisset locutus. Multi quoque Graeci, Teutonici, Sardi, Hungari, & alij in alijs
 locis nati, qui cum non nisi materna lingua loqui scirent, nec aliam intelligerent, ad lo-
 ca, in quibus praedicabat Vincentius, cum alijs ad audiendum concurrentes, tandem
 concione peracta, facti sunt se singula viri Dei verba percepisse non minus, quam si eo-
 rum lingua eum loquentem audissent. In illa Galliae regione, quae nostro tempore Bri-
 tannia dicitur, sunt quidam populi, quos Galli vocat Britones Britonizantes, quorum
 lingua solis ipsis cognita est. Et quamuis plurimi eorum, Gallorum lingua loqui sciunt,
 multi tamen non solum non nisi sua lingua loquuntur, sed & nullam aliam intelligunt.
 Qui tamen virum Dei, suo materno idiomate loquentem, distinctè intelligebant, ita vt
 singuli quoque pueri & foeminae maximum fructum ex salutifera eius doctrina perce-
 perint.

Cap. 7. hu-
 ius seculi
 di libri.

Donum
 linguarum
 diuinitus
 accepit.

Britones
 Britoni-
 zantes.

*Quanta eius apud nobiles, itemque principes etiam infideles
 veneratio fuerit. Cap. 9.*

Monasti-
 centissimè
 ubique ex-
 cipitur.

Dicendum deinceps est, quantum non solum apud populares, sed etiam apud
 clarissimos principes atque ecclesiarum praelatos & ipsos summos Pontifices
 valuerit eius autoritas. Et in primis illud dicamus, quod erat communis
 omnium consuetudo, vt ex singulis urbibus, ad quas proficiscebatur, omnis
 populi multitudo, omnisque nobilitas, & omnis clericorum ordo ipsi quoque episco-
 pi & ecclesiarum praelati egredientes, ei obuiam procederent, hymnosque decanta-
 tes, eum tanquam vnum ex Christi Apostolis intra ipsas vrbes exciperent. Saepè ve-
 rò id nè fieret, ipse prohibuit. Sed vbi animaduertit ex ea re populorum animos in
 Dei deuotionem incendi, nec etiam posse prohiberi, quo minus talis reuerentia sibi ex-
 hiberetur, quod illi faciebant, permittebat quidem, sed propterea haudquaquam in su-
 perbiam animus eius efferebatur. Omnia enim propter Deum faciebat, & in ipsius lau-
 dem & honorem referebat. Et cum multi ex eis, qui ei obuiam pergebant, phaleratis
 equis veherentur, ipse tamen vili asino vectus, medius eorum humilimè incedebat,
 vel in caelum erectos tenens oculos, vel humi defixos. Horis, quibus praedicabat, artifi-
 ces nihil penitus operabantur. Ipsi quoque doctores, qui praeegebant in locis, vbi flo-
 rebant publica studia liberalium artium, tandiu a lectionibus vacabant, donec concio
 eius absolueretur. Tanta enim erat omnium cupiditas audiendae doctrinae eius, quod
 vix infirmi domi retineri poterant, quin ad audiendum eum & ipsi concurrerent.
 Locis vero, in quibus praedicauit, tandiu praesens fuit, tandiu & etiam per multa
 tempora postea a periurijs, a Dei sanctorumque blasphemijs, ab alear ludis, atque a
 multis

Nota qua-
 tum eius
 concioni-
 bus ab om-
 nibus dela-
 tum fuit.

multis alijs flagitijs cessatum est. Tanta erat omnium contritio, tanta religio, tanta in vestitu honestas & in victu parcitas, ut à cunctis, qui talia videbant ac diligenter considerabant, tempora priscorum apostolorum redisse aestimarentur. Fuerunt per ea tempora quam plurimi viri, certè non indocti, nec imprudentes, qui considerantes sancti Vincentij singulas animi corporisque virtutes, & maximum fructum, quem sua illustri doctrina, exemplis & operibus adferebat, animaduertentes insuper, quã laudabilis fuerit ordo vitæ eius, quantus fuerit ad eum populorum concursus, & quanta deuotio, & demùm quàm varia ac magna fuerint miracula, quibus claruit vita eius, dicere audent, quòd post Christi Apostolos nemo fuit, qui eum nedùm superauerit, sed nec etiam coæquauerit. Paupertatem euangelicam adeò efficaciter commendabat, ut complures viri nobiles ac opibus ditissimi, eius suasionibus incitati totam substantiam suam pauperibus distribuere, & pauperem Christi Vincentium in paupertate sequeretur. Nec minus permoti sunt multi clerici, qui locupletissima beneficia relinquētes, aut arctiorem eligerent religionem, aut eum sequerentur, quocunque ire decreuisset. Fœmina præterea clarissimarum familiarum, sanctis verbis eius commota, sese arctis monasterijs intruserunt ad seruandam perpetuam pudicitiam. Tam autem venerabilis omnibus reddebatur, quòd beatum se arbitrabatur, quicumque eum vel tangere, vel alloqui potuisset. Tanta quoque erat multitudo eorum, qui sacras manus eius certatim osculari conabantur, quod in populosis ciuitatibus frequentissimè necessarium erat, ut quidam lignei cæcelli fierent, inter quos ipse & socij eius consisterent, quibus prohiberetur ad eum concurrentium accessus importunus. Martinus præterea & Ferdinandus Aragoniæ, & Iohannes Hispaniæ reges, consueverunt ei sese obuiam offerre, quoties eorum vrbes, vbi ipsi præsentibus erant, beatus Vincentius ingrediebatur. Idem faciebant cuncti Galliarum ac Hispaniarum principes, cum in vrbes, quæ eorum ditioni suberant, adueniret. Machoma quoque rex Granatæ, quantum infidelis esset, tamen audita fama mirabilium operum, quæ de B. Vincentio ferebatur, præsertim quòd multa Saracenorum ludæorumque millia ad religionem conuertisset Christianam, missis literis & legatis, eum ut in suum regnum iret, obsecrauit, ut videlicet eum videre & prædicatorem audire posset: fide publica promittens, ut in eius regno posset legem Christi liberè prædicare, nihil eo obstante, quòd Maurorum seu Mahometis lege id prohibeatur. Et Vincentius quidem impetrata à summo pōtifice eundi ad ipsum regem facultate, latus se eò contulit, ac coram illo ter prædicauit, cum incredibili tum regis, tum aliorum Saracenorum attentione. Cumque eius doctrina tanta voluptate audiretur, ut iam magna populi multitudo, despecta Mahometis sacrilega secta, esset sacrum baptisma susceptura, nonnulli ex eorum satrapis id ægrè ferentes, regi comminati sunt regni amissionem, nisi Christianus prædicator à regno eius depelleretur. Ea re compulsus est Vincētius ad docendos Christianos populos reuerti. Subortis etiam frequenter quibusdã dubijs de maxime arduis fidei catholice & Romanæ Ecclesiæ negocijs, maximi Pontificis & Cardinalium senatus eius sententiam, tanquam viri & doctissimi & sanctissimi, non solum audire voluerunt, sed etiam tanquam firmissimum tutissimumque portum tenuerunt. Et licet sæpius id factum sit, tamen nè nimis longam texamus historiam, vnum solum hoc loco memorabimus.

Cum in Constantiensi Concilio inter omnes illos doctissimos patres, qui in eo conuenerant, diu fuisset magna quædam quæstio agitata, nec vnquam tantæ rei veritas inueniri posset, tandem constituerunt, ut ad beatum Vincentium mitteretur, qui de ea re eos faceret certiores. Itaque vna omnium voce missus est ad eum Iohannes, tunc Cardinalis sancti Angeli. Cuius fuerunt comites quatuor, duo theologij & duo vtriusque iuris consulti, omnium illius ætatis eruditissimi. Venienti igitur ad se Cardinali, & sui aduentus ei causam exponenti, Vincentius lachrymans, Vnde, inquit, mihi, ut tantus talisque vir ad me veniat? Benè vestræ breues literæ Constantiam vsque me venire facile fecissent, etiam si in extremis partibus fuisset orbis. Illud verò vehementer admiror, quòd tanta virorum doctissimorum copia, quam ego tam facile tamque manifestam confidero. Sed hanc ignorantiam non ob aliud euenisse puto, nisi ob superbiam nonnullorum ex eis, qui sunt in ipso Concilio, qui omnia non propter Deum faciunt, sed ut humanam gloriam consequantur. Hæc postquam ab eo dicta sunt, statim Cardinali & eis, qui eum comitati sunt, explanauit, quæ illi voluerunt. Nec solum spiritualia, sed & secularia & quædam maximarum rerum negocia eius fidei commissã sunt.

Bbb

Extin.

Machoma
rex Sarace-
nus cui ad
se accessit.

Constan-
tensis Co-
cilij patres
quatum ei
tribuerint.

eleuatum, oculos ad caelum ac manus iunctas tenentem, & deuotione vehemētissima orantem.

De conuersione hominum Putae vallis. Cap. 10.

In ea Galliae regione, quam nostri temporis vulgus Delphinatum vocat, est inter duos montes vallis quaedam, quam sub illud tempus, quo B. Vincentius clarebat, habitabat gens quaedam ferè barbara, quae erat tot malorum labe infecta, quod quicumque ex eis non vacasset lasciuiae, aut non vixisset ex raptu, vel non fuisset humani sanguinis effusione delectatus, aut non fuisset magicarum artium vsus praestigijs, eis nequaquam cohabitare posset. Propter quae & plura alia gentis illius obscœna facinora, Gallorum lingua locus iste Vallis Puta dicebatur, quod Latino sermone diceretur vallis foetida. Ferunt autem multi pontifices Romani, qui ad eos frequenter praedicatores & haereticae prauitatis inquisitores miserunt, vt vel salutaribus doctrinis, vel poenarum formidine à suis obscœnitatibus reuocarentur: sed hæc nihil profuerunt. Nam ferocissima gens illa eos, qui mittebantur, ferro irruens vel eiciebat, vel trucidabat: ex quo ad eos ire omnes praedicatores formidabant. Hæc audiens fortis Christi miles, non quidem terrenis, sed caelestibus armis munitus, in vallē ipsam proficiscitur. Duxit verò secum illam religiosam cateruam, quae eum sequebatur a gens poenitentiam, modo quo supra diximus: vt videlicet eorum exemplo gens illa facilius ad contritionem prouocaretur. Itaque vbi incolae vallis tantum virum, cuius celeberrimam famam frequenter audierant, ad se venisse viderunt, ad eius doctrinam audiendam certatim concurrerunt. Post paucos autem dies, omni ferocitate deposita, fuit gens illa ab omni errore reuocata, & ad veram religionis cultum sic reducta, vt non solum à sceleribus desisterent, sed etiam, quamdiu apud eos fuit B. Vincentius, ac per multa tempora post, veræ conuersionis signa multiplicibus inditijs demonstrarent. Quamobrem fuit à viro Dei constitutum, vt non amplius Vallis Puta, sed mutato nomine Vallis Pura vocaretur. Quae nominis appellatio vsque ad hæc nostra tempora perseverat.

Vallis putae habitatores barbari, & valde flagitiosi.

Redeunt ad sanitatem.

Quomodo B. Dominicus eidem apparens, dedit testimonium virtutum eius praecipue virginitatis. Cap. 11.

Vltimo huius libri loco illud vnum dicendum est, quod est tam virginitatis, quam multarum aliarum virtutum eius testimonium mirabile, ac manifestum indicium, quod non solum à seculi huius hominibus, sed etiam à caelestibus ciuibus venerabatur. Quadam enim vice dormienti B. Vincentio media nocte adfuit B. Dominicus, ex cuius corpore tanta lux emittebatur, quod totus locus mira claritate resplenduit. Ex quo expergefactus B. Vincentius, ac videns virum in fratrum Praedicatorum habitu, Quis, inquit, es tu, qui hac hora huc te contulisti? Respondit ille: Ego sum Dominicus pater tuus, ad te à Christo Iesu missus, vt à me multa docearis, quae te cognoscere omnino oportet, vt Dei legationem, ad quam electus es, feruentius exequaris. Da mihi igitur locum, & simul in hoc tuo lectulo quiescamus. Moxque ad eum ait Vincentius: Et vnde mihi o pater sanctissime tantum honoris aduenit, vt tantus vir, caelestis ciuis, ad me veniret, & mecum, qui mortalis sum, vel in vilissimo lecto meo quiescere? Nunquam id permittam: pedum vero tuorum vestigia humi prostratus adorabo. Quod vbi Vincentius facere voluit, Dominicus prohibuit, & ait: Agè Vincenti, per inceptam virtutum semitam constanti animo gradiaris. Scito enim apud Deum magna esse merita tua. Et vt iucundius vitam agere possis, volo te scire, quod multa sunt, quae te mihi similem efficiunt, propter quae non immerito dignus es, vt mecum vno in loco quiescas. Primum es eiusdem religionis vinculo adstrictus, quo & ipse fui, quando mortalis eram & vestra vita fruebar; Deinde es Euangelicae doctrinae praedicator & doctor, à Christo, sicut & ego, missus ad euangelizandum. Es praeterea virginitatis virtute insignis, qua me quoque constat praestantissime claruisse. Postremo sunt in te aliae multae magnaeque virtutes, in quibus tu optimus filius me patrem feliciter imitaris: In illo tamen tibi sum anteposendus, quod fui dux Ordinis Praedicatorum. Tu igitur stude, vt quae coepisti, diligenter perfequaris, vt tandem peracto mortalis vitae cursu, mecum inter caelestium cuniam ordines colloceris. Post hæc dicta B. Vincentius ei gratias egit, eumque obsecrauit, vt pro eo Dominum continuè precaretur, quod ei largiretur bene viuendi per-

S. Dominicus ei appareret.

In quibus Dominico similis fit.

feuerantiam. Itaque colloquentes, multam noctis partem deduxerunt. Socij autem eius, qui in loco contiguo ei, ubi hæc agebantur, dormiebant, talium verborum sono excitati sunt: audientesque huiuscemodi colloquiorum vicissitudinem, per rimas quasdam tabularum, quæ ipsos separabant, inspicientes, viderunt B. Vincentium & secum quendam alium fratrem, qui videbatur multum venerabilis, cum eo multa loquentem, ex cuius facie lux illa emanabat, qua luce locus multum replebatur. Qui cõticuerunt quidem, sed rem gestam considerantes, menti condiderunt. Et quamprimum illuxit, Vincentium adierunt, eumque per Iesum Christum & omnes sanctos eius obtestantur, ut eis manifesta faciat singula illa, quorum partem proxima nocte viderant & audierant. Ille, quanuis primò plurimum restiterit, postquam tamen sese adeò strictè obtestatum vidit, eis omnem rem ilicò ex ordine manifestauit, orans ne cui reuelarent.

LIBER III. PRAEFATIO AVTHORIS.

Nota multitudinẽ miraculorum.

Er ea, quæ secundo libro narrata sunt, pater religiosissime, perspicue videri potuit, quam mirabilis fuerit ordo vitæ nostri Vinceti, quam magna ignitorum eloquiorum eius efficacia, quanta in castigando proprio corpore feueritas, quanta cibi & potus parcitas, ac tandem quanta veneratione non modò nostri seculi homines, sed & caelestes ciues eum profecuti sint. Et ne tanti talisque viri conuersatio videatur minùs claruisse miraculis, statui in hoc tertio mei operis volumine scribere miracula illa speciosissima, quibus claruit in vita, & quæ apud maximum Romanæ ecclesiæ Pontificem, qui eum cæteris sanctis connumeravit, fuerunt clarissimis testimonijs comprobata. Verum cum ipsorũ numerus fuerit supra octingenta & sexaginta, habitis ex illis solùm quatuor processibus, qui confecti sunt Auinione, Tolosæ, Venerijs & Neapoli, ne tanti operis longitudo fastidio sit eis, qui legerint, ex multis paucissima recensebo, ea videlicet, quæ posteritati sint maximam admirationem allatura. Non possum tamen non vehementer dolere, cum mecum ipse considero, quòd cum ferè vniuersæ vitæ suæ cursum in Hispanijs peregerit, mirabilia tamen opera, quæ ibidem fecit, omissa sunt, nec fuerunt inuestigata aut literis mandata, ut merito fieri debuisset. Ex quo factum est, quòd multa à me scribi nequiverunt, quibus vita eius profectò longè maiori admiratiõne digna haberetur. Verum quidquid omissum est, non certè tua aut negligentia aut culpa id factum dixerim. Tu enim singula, quæ ad rem spectabant, diligentissimè prouidisti. Quem igitur incusabo? Quantum quidem sciam, neminem: illud tamen mihi notissimum est, quòd tanta fuit diligentia tua, & tam clara & mirifica ea fuerunt, quæ in quatuor illis processibus de ipsius B. Vincentij conuersatione ac vita comperta sunt, ut in Calixto maximo Pontifice nulla fuerit mora, quo minùs post duos menses, quam fuerat ad summum sacerdotium adscitus, Catalogo Sanctorum eum adscriperit. Quòd si processus illi, qui ex Nicolai V. qui ante Calixtum Christianæ ecclesiæ præfuit, omniumque Cardinalium consulto Barcinonæ, Valentia, & in pluribus alijs vtriusque Hispaniæ, Gallia & Italia locis confecti sunt, opportuno tempore ad Romanam curiam delati fuissent, existimo ego, quòd tanta fuisset operum ac miraculorum eius copia, ut vix triginta dies suffecissent pro narratione, & ferè infiniti operis laborem, pro sui descriptione non immeritò postulassent. Legitur ut meæ narrationis principium faciam, ea primo loco dicere decreui, quæ demonstrabunt eum mirabiliter prophetiæ spiritu claruisse.

F. LAURENTIUS SVRIVS PIO ET AEQVO Lectori.

EX tertij huius libri præfatione animaduerti potest, authorem, vitandæ nimiae prolixitatis causa, ex innumeris propè B. Vincentij miraculis tantum paucissima, ut ipse ait, descripsisse, quæ tamen sunt amplius quadraginta & septem, nisi quòd ea, quæ sanctus vir prophetice prædixit, ille inter miracula numerat, paulò largius miraculi vocabulo vsus, cum alioqui Apostolus donum prophetiæ distinguat ab operatione virtutum, id est, signorum & miraculorum, ut docti viri interpretantur. Itaque ne opus hoc nostrum in immensum excreseat, maxime quando author plerunque multis agit

1. Cor. 12.

vcr.

verbis, vbi pauca fuissent, crebrò etiã parùm commoda in describendis miraculis oratione vitur, coacti sumus, quã ab illo fufius commemorantur, & comprãhensius & paulò Latiniùs referre: qua tamẽ in re dedimus operam, vt etsi possint multa ex eius verbis desiderari, parùm tamen aut potius nihil rerum mêmorabiliũ prætermisum esse videatur: demptis aliquot miraculis, quã breuitatis studio omisimus.

Cum aliquandò apud Valentiam Hispaniã urbem, B. Vincentius concionaretur, & à concione permulti ad eum accurrerent, vt ipsi benè præcicaretur, inter alios adfuit etiam Alphonfus quidam, præter alias, quibus præditus erat, virtutes, etiam Iuris sanè quàm peritus. Eum intuitus S. Vincentius, Gratulor inquit, tibi, optime fili. Noueris fore, vt & patriã & familiã tuã maximo sis ornamento. Summam enim inter mortales dignitatem obtinebis, meq; vita functum maximo honore afficies, & præcipua veneratione prosequeris. Tantùm vide, vt in virtutum studio perseueres. Alphonfus hæc viri Dei verba mandat memoriã, dat operam vt in dies seipso melior euadat. Post aliquot annos creatur Valentinus episcopus, indè Cardinalis, postremò iam grandæuus, præter omnem mortalium expectationem, fit Pontifex Romanus, dictus Calixtus 3. Tum verò non immemor, quã ante annos quinquaginta ipsi prædixisset B. Vincentius, tertio Pontificatus sui mensè eum sanctorum catalogo adscripsit.

Prædicat
Alphon-
so, eum fu-
turũ Rom.
Pon.

Propter raram eruditionem, cum adhuc esset admodum iuuenis, ex decreto Patrũ sui instituti missus est Barcinonem philosophiã magister: qui quidam est honoris titulus, quo ornari solent iuuenes Ordinis S. Dominici. Vbi Barcinonem venit, non modò philosophiam prælegit in schola, sed etiam conciones habuit ad populum. nanque ab ipsa adolescentia mirificè instructus fuit ad concionandum. Erat tum fames ingens ijs in locis, & magna annonã caritas. Ea causa indictæ sunt publicæ preces, factæque solennes processiones à clero, & à populo vniuerso. Interea quodam die Dominico sermonem habuit Vincentius: aderant autem supra triginta hominum millia. Ibi tum ille diuinitus permotus, Volo, inquit, ò Barcinonenses, gratos vos esse Deo pro beneficio vobis ab ipso collato. Hodiè enim ante solis occubitum duã magnã nauem tritico onustã, in portum vrbs vestræ appellentur. Ijs verbis multi è populo latabantur, sed viri graui ores, cum eis necdum esset sancti viri perspecta virtus, parùm eis tribuebant: nec deerãt certæ rationes, quã non admitterent, vt eis sermonibus fides haberetur. Itaque plus indè scandali & offensionis, quàm lætitiã exitit in populo. Et Prior quoque illius & fratres eum temeritatis arguebant: quibus ille placidissimè respondebat ita fore, quemadmodum dixisset. Et certè vera eum dixisse rei docuit euentus, nauibus ante solis occasum ad urbem feliciter appulsis.

Prædicat
nauem ad-
futuras
præter om-
nem spẽ.

Perpiniani vir sanctus ardentissima laborabat febre, ita vt vita eius à multis prodeplorata haberetur. Adducebantur à fratribus medici, quibus ille ait: Non ego vestris opus habeo pharmãcis: neque enim aut hoc tempore, aut hoc in loco, aut ex hac ægritudine decessurus sum è vita. Longa mihi adhuc supersunt vitæ emetienda spatia. Post dies quatuor incolumem me videbitis. Abscèdunt medici, & die quinto Vincentius sanus apparet.

Alia eius
propheta.

Frater quidam Augustinianus, idemque Prior cœnobij cuiusdam in Catalonia, multane fanda cum alijs quibusdam maledicis obtreçatoribus in sanctum virum eiusque doctrinam iactauerat. Cernens autem eius mansuetudinem & in perferendis iniurijs constantiam, vitæ quoque sanctitatem, se falso eum criminatum doluit, captansque opportunitatem, cum adijt, veniam petijt, se vnum ex illis esse confessus est viris sceleratis, qui contra ipsum eiusque sanctam doctrinam conspirãssent. Sed de tua humilitate & mansuetudine certò mihi, inquit, id polliceor, licet multa in te impiè commiserim, non me repulsam apud te passurum. Cui sic vir sanctus respondit: Ego iam pridem tibi focijsque tuis ignoui: sed multo etiam magis tibi pepercit Deus, qui hanc tibi adspirauit mentem, vt hodiè ad me venires. Festina igitur & consule animæ tuæ, certus te breuè moriturũ. Quamprimùm adito sacerdotè, eiq; peccata omnia, quorũ potes meminisse, confitearis. Ille valde perterritus, fecit vt iussus erat: deindè accepta benedictione & pacis osculo, à viro Dei recessit. Necdum peruenerat ad locum, quò ire constituerat, & ecce subito corruens, expirauit, non sine maximo sociorũ eius terrore & admiratione. Porò S. Vincentius eodem momento ait ad illos qui ipsum comitabantur: Oremus pro anima fratris illius, quem paulò antè hortatus sum, vt sua peccata confiteretur. iã enim mortuus est. Itaque eodem in loco eius exequiã sunt celebratæ: quibus peractis,

Subitane-
am mor-
tem suo
obtreçato-
ri præ-
dicat.

nuncius adfuit, repentinum eius obitum indicans.

Gilbertus monachus & præfectus cœnobij S. Mariæ de Podio, quod est Valentia, abdicata cœnobij sui cura, constituerat cum cæteris sequi virum Dei. Eius animi pietatem animaduertens vir sanctus, libenter eum recepit. Paucissimis inde elapsis diebus illi ad se accito ait: Hortor fili, vt protinus coram me confitearis, ac deinde ad tuum reuertaris monasterium Illic enim tibi sepulcri locus erit. Porrò dum iter facis, nūquam cesses à laudibus Dei: & si quid vnquam veræ contritionis habuisti, id iam in te excitare coneris. Ad fores monasterij fratres omnes te cupidissimè præstolantur. Ille tamen non satis viri sancti dicta assequeretur, tamen fecit libens omnia: factaque confessione & percepta sancti viri benedictione, ad suum properauit cœnobium. Mox verò vt eius limen attigit, spiritum exhalauit, eodemque momento illi quoque iussit B. Vincentius exequias fieri.

Item cui-
dâ ex co-
mitibus
suis.

S. Bernar-
dini fan-
ditatem
& famam
prædicat.

Alexandria Longobardiæ ciuitas est. Ibi concionante B. Vincentio, adfuit etiã Bernardinus ille, nunctoto orbe nominatissimus, professione Franciscanus. Id quidem tēporis, licet multis esset ornatus virtutibus, tamen etiam nūm iuuenis erat, & necdum apud Italos nomen eius orbe celebrabatur. Vbi autem concionem eius Bernardinus audiuit, admirans doctrinam, eloquentiam & feruorem sancti viri, ad illum se contulit, cupiens in illius se amicitiam insinuarē, vt posset eius & verbis & exemplis institui. Eius autem egregiam indolem facile animaduertens B. Vincentius, humanissimè acceptum apud se illum cibum sumere voluit. Post multos vltro citroque collatos sermones, accepta benedictione Bernardinus abiit. Postridiē manē concionante B. Vincentio, adest rursus Bernardinus. Ibi tum palam edixit B. Vincentius: Noueritis charissimi inter vos adstare fratrem quendam Franciscanum, qui paucis ab hinc annis erit insignis tota Italia, atque ex eius tum vita, tum doctrina fructus vberissimi existent: & licet ego illum ætate antecedam, at tamen in Romana Ecclesia ille me honore anteibit. Et vos quidem decet hoc nomine gratos esse Deo: ego verò relicta illi Italia, me ad Gallias & Hispanias recipiam. His dictis, eo rediit, vnde parumpèr digressus erat. Post annos decem, Bernardini nomen Italiam omnè compleuit, & quanuis triginta annis ante illum ex vita decessisset B. Vincentius, sex ante Vincentium Bernardinus in Sanctos relatus est.

Matris sue
obitum di-
scit diuini-
tatis.

Item foro-
ris.

Apud Cæsaraugustam, nobilem Aragoniæ urbem dum vir sanctus in agro concionē haberet, sermonem interrupit, & in multas lachrymas prorupit. Deinde ter fit oculos, cælumque suspiciens, paulisper siluit. Mox ad populum, rei nouitate attonitum, conuersus hilari vultu. Non miremini, inquit, filij mei. Didici enim à Domino, hac hora Valentia est vita abiisse matrem meam, & ea causa lachrymabam: at nunc illi gratulor, postquam itidem cognoui eam piè ac religiosè hinc emigrasse, & viuere cum Christo in cælis. Annotarunt eius verba plerique omnes, fuisseque verissima paucis post diebus, cum literæ de matris eius obitu allatæ essent, compererunt.

Eodem modo fororis quoque suæ mortem, cum esset Toleti, diuina reuelatione cognouit. Fuit illa virgo vsque ad obitum suum, multisque annis reuerenter admodum quandam fratris sui Vincentij lineam tunicam apud se conseruârat, quam morti iam propinqua, suo corpusculo imponi voluit, sicque iacēs, inter alia crebrò hæc verbarēpetijt: Ora Deum pro me charissime frater Vincenti. Tandem post horas duas hæc illius suprema verba fuere: En frater meus Vincentius me deducit ad tribunal Iesu Christi: quibus dictis, mox animam reddidit: Hæc autem omnia B. Vincentio inter sacrificandum reuelata fuere. Itaque peracto sacrificio ascendit, & è suggestu omnibus palam indicauit. Post dies non paucos ex literis cognitum est, eadem hora migrasse illam, qua B. Vincentius dixerat.

Prædicat
focio obi-
tum

Biennij eius spatio, quo fuit in Britannijs, quendam ex eius socijs vexauit febris. Petijt is benedici & cruce consignari à sancto viro, vt posset eo morbo liberari. Et manus quidem suas illi B. Vincentius imposuit, sed mox eum intuens, Noueris, inquit, fili, frustra te expetere sanitatem: nanque post dies octo hora prima Dominicæ diei morieris. Confulē igitur salutem animæ tuæ. Ille paruit viro beato, & eadem hora, qua prædictum erat, vita functus est. Ad eius exequias multi cōuenere sacerdotes, à quibus vir sanctus petijt, vt singuli pro illius anima ter Missas celebrarent, dicens reuelatione Diuina se didicisse, triduo illum Purgatorij pœnas luiturum. Offeruntur ab illis Missarum sacrificia, & à Vincentio gratiæ eis aguntur, indicaturque Missarum & precum suffragijs animam à pœnis ereptam ad cælos euolasse.

Tolo.

Tolosa vir Dei in tanta populi frequentia sermonem habuit, ut cum multis locus deesset, in muros plerique conscendere cogebantur. Inter eos iuuenis quidam in muro positus somno corripitur, & ab ipso muro sic pendet medius, ut nisi Deus ferat opem, de eius salute actum esse videatur. Sensit id in spiritu vir Dei, (nam corporis oculis illum cernere non poterat) sermonemque interrumpens. Quidam, inquit, adolescens a tergo meo somno oppressus haeret muro, qui nisi excitetur, animo & corpore periturus est. Ijs auditis, mox accurrere quidam, & hominem conseruarunt.

Sensit per spiritum periculum adolescentis.

Apud Ilerdam sacerdos quidam sub externo habitu cultioribus utebatur indumentis & rebus, quibus homines lasciuia delectari solent: sed ea tamen non sinebat ab alijs videri, priuata delectatione contentus. Concionante autem ea in vrbe viro Dei, & inter alia vitia etiam seuerè castigante eorum petulantiam, qui in corporis cultu essent immoderati & superflui, eius, quem diximus, sacerdotis vitam omnem & conuersationem, studium omne, quod in corporis cultum conferret, singularum quoque vestium, quas sub exteriori habitu ferebat, formas & colores luculenter explicauit. Vbi id sacerdos ille audiuit, obstupuit, cogitansque secum non nisi Diuina reuelatione ea illum scire potuisse, valde compunctus, omnem vitam & vestium lasciuiam propudiat, sanctumque virum mensibus vigintiduobus per multa Hispaniarum loca cupidè & religiosè comitatus est.

Oculca producit in lucem.

Valentia multi, relictis rebus temporarijs, virum Dei aestabantur. In ijs quidam, Gaynam nomine, res suas pro aureis quadringentis distraxit, veniensque ad B. Vincentium, ait se illum sequi velle, cupereque aureos illos omnes non aliter, quam ipse vellet, expendere. Hortante B. Vincentio, ut in Christi pauperes illos conferret, abiit ille, & ducentos quidem aureos elargitus est, reliquos in vsus necessarios seruauit. Inde ad virum Dei reuersus. Feci, inquit, pater, ut voluisti. At ille Spiritu sancto reuelante, sciens eum mentiri: Non es, inquit, dignus meo contubernio. Cum enim aureos ducentos tibi retinueris, certum est te necdum spem omnem in Deo constituisse: itaque me libero animo sequi non poteris. Ego verò in meo contubernio illos habere volo, qui fide & virtutibus, non qui nummis & opibus abundant. Ille hæc audiens, coram multis humiliter prostratus, cum multis lachrymis & culpam suam confessus est, & veniam petijt, facileque impetrauit, cum etiam reliquam pecuniam erogare constituisset.

Fraudem cuiusdam Deo reuelante cognoscit.

Apud Dertusense Cataloniae oppidum quodam die pro facienda concione in suggestum ascendit, sed præter morem diu tacitus permansit. Expectabat populus admirandus, ille verò causam silentij eam esse dixit, quod sustineret aduentum quorundam, quos ipse sciret fore gratissimos: hortabaturque ut venientibus locum præberent. Vix verba finierat, & ecce tota Iudæorum Synagoga illuc accedens, ait se velle Vincentium concionantem audire. Accipiuntur iucundissimè ab omnibus, & locus eis opportunus attribuitur. Porro vir sanctus antequam sermonem inchoaret, sciscitabatur ex illis, cuius hortatu eò aduenissent. Illi se respondent nullius suasionem, sed tanquam Diuino quodam instinctu permotos, simul omnes ad ipsum audiendum accedere deliberasse. Orditur inde sermonem præco Dei, & tanta gratia profertur, ut magna Iudæorum pars in Christum crediderit.

Iudæos multos conuertit.

Barcinone mulier quædam in genitalibus ruptum, ad B. Vincentium adduxit, orans, ut crucis ei signum imprimeret. Cui vir sanctus. Gaude, inquit, filia. In fantulus hic breui curabitur, & ubi adoleuerit, allegetur in clerum, eritque theologus præstantissimus. Ijs dictis, manum imponit in fanti, & is euestigio sanatur. Deinde temporis successu euenerunt ea omnia, quæ vir sanctus prædixerat. Nomen viri, si quis nosse velit, est Iohannes Solerius, hodieque superest, & obraram eruditionem apud Alphonsum Aragonum regem in multo precio est.

Iohannes Solerius.

In villa, quam Morellam vocant, non multum distante à Valentia, vir fuit & genere & virtutibus nobilis, habuitque uxorem iuuenem, & quidem speciosissimam & multis virtutibus ornatissimam: sed eadem ipsa per interualla quasi furore corripiebatur, non sine magno & suo & aliorum periculo, cum alioqui sibi reddita singulari prudentia & mansuetudine polleret. Ad ædes eius, inuitante marito, venit beatus Vincentius, moxque oblata ipsi mulieri benè precatus est, imposuitque illi manum. Et quandiu quidem illic moratus est, nullam mulier furoris molestiam passa est, ita ut ab omnibus iam planè curata putaretur. Absente autem marito cum familia ad concionem S. Vincentij, illa sola cum alia familiari foemina remansit, cibos necessarios præparatura. Sed eam illa foemina alijs intenderet, hanc rursus amentia corripuit, & ecce in-

fantem suum in frustra secat, partemque coquit ad ignem, reliquam in cœna referuat. Ab soluta concione, maritus domum latus redit, ab occurrente coniuge perquirat, num sit apparatus prandium. Illa respondet parata esse omnia. Rursus sciscitantem marito, an pisces commodè cocti sint, ait cum piscibus etiam egregias se coxisse carnes. Id verò ille moleste ferens, obiurgauit eam, sciens B. Vincentium à carnibus abstinere. Tandem aduertit illam more solito furij agitatam, proprium macerasse filium. Tum verò ingens omnium existit luctus & clamor, mariti inprimis, qui eam calamitatem ferēbat acerbissimè. Res gesta ad beatum Vincentium refertur, ille mox accurrit, extenta manu iubet omnes cessare à clamore & ciulatu, porro infantis membra dissecta sibi offerri: quibus allatis, flectit genua, paucis obsecrat Deum, inde crucem exprimit in caudauer infantis, ita dicens: **I E S V S** Mariæ filius, mundi salus & Dominus, qui huius infantis animam ex nihilo fecit, eam in hoc corpus refertur, ad laudem & gloriam nominis sui. Hæc ubi dixit, cunctis adspectantibus membra inter se coniungebantur, & infans reuixit. Ex tanto verò tamque reuera stupendo miraculo, quanta illic omnium admiratione, quantum gaudium, quanta ad priorem erga sanctum virum venerationem accessio extiterit, facile per se quis potest intelligere.

Alius quoque illi infans mortuus oblatu est: cui post breuissimam precem manus imponens, mulieri eum offerenti dixit: Abi domum, & iugiter lauda Deum. Infans hic dormit, sed priusquam domum reuertaris, excitabitur. Credidit mulier, & abiit, cumque limen domus calcaret, infans se commouet, edit vagitus, matris fugit vera, ac postea ad maturam usque peruenit ætatem.

Valentiæ sub sacra concione adducta fuit ad beatum virum mulier ab ipso ortu muta. Ille paululum intermissa concione, suspiciens in cælum, moxque ad fœminam conuersus, **Quid vis**, inquit, filia? Illa respondit: Panem volo & loquendi facultatem. Tum ille, Panem quidem, inquit, donec eris in vita, habebis: sed cum ob multam animæ tuæ salutem linguæ officio careas, noli frustra illud petere, quod nunquam sis impetratura. Si enim loqui potuisses, immodica mordacitate & corporis & animæ vitam perdidisses. Abi igitur, & mente Deum laudare nunc cesses. Respondit illa: Faciam sancte pater, quod hortaris: statimque obmutuit, & post annos septem mortua est.

In quodam hospitio quindecim panibus supra duo hominum millia vir sanctus refecit, parumque vini, quodque iam penè coactuerat, in optimum vinum mutauit, iisdemque apponi iussit. Cernēs autem hospes tam insigne miraculum, humi se abiicit, & cum magnis clamoribus omnibus qui aderant, remque ignorabant, quod gestum erat indicauit, nec potuit eum compefcere vir sanctus, quin omnes ad gratias Deo agendas hortaretur. Post cibum sumptum iussit beatus Vincentius, ut hospiti iustum precium solueretur. at ille nihil prorsus recipere voluit, id solum rogans, ut domui suæ & cunctis in ea habitantibus vir sanctus benè precaretur. Factum est ita: cumque luce proxima hospes cum coniuge ad oppidum proficisci instituisset, farinam vinumque empturus, cistam farina, doliumque vino suauissimo abundè plenum conspicit. Nimis prolixi futuri sumus, si singulatim annotare velimus, quoties vir beatus suis precibus id genus res auxerit, cum id fecerit sapissimè. Vnum hoc præterire non possumus, quod vinum, unde ad sex hominum millia, qui virum sanctum sequebantur, biberant, non solum nihil imminutum est, sed etiam in decem annos seruatum (licet tam multum inde distribueretur, ut vni anno vix posset sufficere) morbos curauit eorum omnium, qui inde biberent.

Puella quædam à sæuissimo dæmone obsessa, tametsi funibus esset vincta, vix ab octo viris ad beatum Vincentium adduci potuit: in cuius conspectum ut venit, clamores edidit sanè quam horrendos, itaque se comparauit, ut omnibus terrorem incuteret. Primò igitur præcepit dæmoni vir sanctus, ut eam vim remitteret, nec puellam exagitaret. Mox ille obmutuit, & puella stetit immota, obliquis oculis intuens in virum Dei. Deinde rursus in Christi nomine præcepit dæmoni, ut quando & quam ob causam in puellam esset ingressus, ediceret. Tum ille factus est se ante septennium matrem puellæ incitare conatum, ut maritum occideret. Illam verò, cum multos audiret strepitus in ædibus suis, quos dæmones excitarent, euigilasse, seque crucis signo munisse, Christi que & beatæ Mariæ virginis nomina appellasse: Tum verò nihil se potuisse contra illam, quandoquidem nomina illa plurimum dæmones formidarent: sed puellam, filiam eius, eò quod cruce se minimè consignasset, se inuasisse: reliquis nihil potuisse nocere, quod crucis essent signo armati. lubente autem viro sancto, vt,

Puellam
eruce se nõ
signantem
occupat
dæmon.

sto, vt puella illa sa, exiret: respondit dæmon: Multi antehac me conati sunt eijcere, sed frustra. Tu verò rectè dictus es Vincentius, & ecce à te victus discedo. His dictis, cum horribili vlulatu, & teterrimo foetore exijt, puella humi prostrata & penè exanimi relicta: cui Vincentius iussit domum reductæ cibum porrigi, ac deindè acciri sacerdotem, cui sua peccata confiteretur. Factum est, vt ille imperauit, & puella intantum deinceps virtutibus aucta est, vt non multò pòst tempore inter matronas Valentinas omnium prudentissima & honestissima sit habita.

Liberauit etiam vir sanctus dæmoniacum quendam, qui multas illi iniurias multasque contumelias irrogârat, quem dæmon in concione inuasit, ad quam ille eo animo accesserat, vt audiret aliquid, quod posset criminari. Licet autem dæmon rogaret sanctum virum, vt se nò expelleret à tam nefario homine, donè esset vltus iniurias eius, tamen audiuit ab illo: Seruus sum Iesu Christi, qui etiam pro illis rogauit, qui eum cruci affixerunt. Eius igitur nomine tibi præcipio, vt ab hoc peccatore recedas. Ad quæ verba exijt dæmon cum voce terribili & sulphureo foetore: porrò homo visus est plane extinctus. Sed vir Dei negauit esse mortuum, voluitque vnum ex sacerdotibus illic hæere, donè ad se rediens, illi confessionem faceret. Id genus dæmoniacos suprà sexaginta diuersis & locis & temporibus vir sanctus curauit.

Dæmon
pellitur.

Sub quadam concione, quam vir Beatus Murciae habuit in Hispanijs, ipsa Domini- ca Palmarum, tres equi terribiles in populum, qui concioni intererat, toto impetu in- currerunt. Iam fugiebant homines, sed eos hortabatur sanctus Vincentius, vt cruce se signarent, ita fore inquiens, vt facile illi in fugam verterentur. Cumque hoc illi fecis- sent, vir sanctus in Christi nomine præcepit dæmonibus, qui in forma equorum vise- bantur, vt nullo læso ab vrbe abscederent. Abierunt illi, & vir Dei sic ad populum locu- tus est: Constanti animo estote charissimi, nec vos à dæmonibus sinatis in fraudem im- pelli. Dæmones quidem illi, quos modò sub equorum horrida specie vidistis, diu hanc urbem occuparunt: at nunc multa me cernentes à vobis vitia profligasse, multumque bonæ frugis apud vos extitisse, conati sunt quibusdam ex vobis perniciem adferre: sed Christo propitio illorum conatus irriti fuere: nec tamen sine aliquo maleficio abi- erunt. Est enim inter vos scemina quædam, quæ filiam suam virginem, non ausa huc secum adducere, domi reliquit: sed ea si nunc domum rediret, cerneret rem nefariam. His dictis, sermonem prosequutus est. Porrò mulier, auditis eius verbis, domum se cõ- tulit, & cum filia in lecto adolescentem cubantem offendit: rei autè indignitate com- mota, festina abiit ad virum Dei, & coram omni multitudine quid ipsi accidisset, mo- cæta enarrauit. Id genus flagitia non semel ille sanctus vir per spiritum cognouit.

Stuprum
puellæ pa-
lâm edicit,
Deo reue-
lante.

Haud procul Valentia pagus est sancti Matthæi. In eo paucis diebus commorante sancto Vincentio, dæmon accessit sub habitu & forma admodum venerabilis eremi- tæ, vtroque se obtulit ad affectandum beatum Vincentium cum alijs. Eum verò tota illa religiosa caterua humanissimè recepit: cumque mira versutia iam omnium sibi beneuolentiam conciliasset, sensim sparsit virulentos quosdam sermones, qui nò modò B. Vincentij doctrinam, sed etiam catholicam fidem læderent. Itaque carnis vinculus, in tetrum carcerem conijcitur, vltimò supplicio tanquam hæreticus afficiendus, nisi ca- neret palinodiam. Sequenti die mittuntur qui explorent, num mutarint sententiam, & nemo inuenitur. Referuntur hæc ad S. Vincentium, & ille subridens, ait: Nihil vos ist- hæc res habeat sollicitos: non enim homo, sed sathan fuit, qui fructum, quem multi ve- strum ex mea doctrina percepere, corrumpere voluit.

Diabolus
se simulat
crenitam.

In quodam Cataloniae pago ipsis ferijs Apostolorum Petri & Pauli, sermonem habitu- rus erat vir Dei. Ecce autè Missæ sacrificio peracto, priusquam sacras vestes exueret, tam immanis & horrida subito tempestas orta est, vt cælum ipsum ruinam minari videretur, & omnes se perituros formidarent. At vir sanctus ad populum conuersus, eum iubet spem suam collocare in Domino Iesu: moxque contra illam tempestatem sparsit aquam sacram, ac deindè crucis expressit signum. Illico tempestas dissipatur, & mira redit aeris serenitas. Tum ille pulpitem ascendens, ita locutus est: Nisi pro vobis hodiè dominum deprecari fuissent sancti Apostoli, tanta his in locis, charissimi, extitisset tēpestas, quod nec in arboribus frondes, nec in agris vlla germina vel quicquam virens remansisset. Nec tamen velitis nimium esse securi: nam intra annum similem estis experturi tem- pestatem, sed crebris apud Deum precibus agite, vt pro sua immensa clementia & vo- bis & rebus vestris parcat. Hæc cum dixisset, in beatissimorum Apostolorum laudibus ab- soluit

Tempesta-
tem arce-
t aqua sacra
& cru-
cis signo.

soluit concionem, & post dies paucos discessit. Iam fluxerant undecim menses, & venit horrida tempestas, quam ille prædixerat futuram. Eodem verò modo non semel, sed sæpissimè, cum diuersis in locis concionaretur, ortas tempestates crucis signo compefcuit.

In Gallie oppido Carcaſona & locis adiacentibus, à mense Iunio vsque in Ianuariam tanta fuit siccitas, vt nullæ fruges eo anno sperarentur. Id temporis B. Vincentius Tolosæ erat. Eum igitur afflicti ciues adeunt, orant vt sicut ceteris populis, ita ipsis quoque suas conciones impartire dignetur. Venit ad illos sanctus pater, & quinto die ab ingressu in oppidum, facta concione, iussit vt vniuersus populus genua flecteret, & omnes misericordem Dominum pro pluuia precarentur. Ipse pariter in genua se submitit, orans. Deinde surgens crucem expressit in aere, iussit omnes abire domum, & Deo gratias agere, quod ipsorum preces admisisset. Vix verba expleuerat, & ecce densantur nubes, atque paulò post tam largi funduntur è nubibus imbres, quales eius loci homines se nunquam vidisse meminerant: nec prius cefsarunt, donè sancti viri precibus repressi sunt.

Pluuiam
facile im-
petrat.

* Nursiam

Locustas
& bruchos
perdit.

Apud * Nursiam ciuitatem Hispaniæ ceterioris, quadam ætate locustæ & bruchi innumerabiles intrà dies quatuordecim omnia, quæ in agris erant, deuastarunt. Per id tempus venerat eò B. Vincentius, cum ciues vrbs dolentes adeunt, precum eius suffragia implorant. Ille iubet confestim adferri aquam benedictam, deinde cum clericis, qui cum affectari solebant, hymnos canentibus ad singulas vrbs portas accessit, stansque in illarum medio, contra ea loca, in quibus dicta animantia grassari dicebantur, aquam sacratam adpersit, & ecce postridiè omnia extincta reperta sunt, & intrà paucos dies a gri & vineæ adeò restituta sunt, vt illo anno nulla fuerit penuria subsecuta.

Tanta fuit beati Vincentij & vitæ & doctrinæ autoritas, vt eæ ætate qua claruit, in toto orbe terrarum ipse propemodum solus & vera dicere, & sanctè viuere putaretur: nec tamen desinere etiam multi, qui eius & vitam & doctrinam criminari non dubitarent: sed id mirum videri non debet, quandò ita ab ipso mundi exordio comparatum esse videmus, vt quæ bona & præclara sunt, alienæ inuidentiæ obnoxia sint. Interim tamè homines improbi machinas obreftationum suarum sancto viro frustra adhibere, quemadmodum patebit ex ijs, quæ iam dicturi sumus. Apud Perpinianum homines quidam impijssimi atque flagitijs omnibus cooperti, permultos Iudæos incitarunt, vt in magna populi frequentia, Vincentio quippiam contra Iudæos pro concione dicente, ipsi sermonem eius interromperent, affirmarentque eum scripturæ verba deprauare, & ad peruersos sensus detorquere. Sperabant illi, hac ratione beatum virum pudesatum, & eius famam obscuratum iri. Itaque cum iussu Ferdinandi regis decretum esset, vt Iudæi omnes, qui Perpiniani degerent, Dominica die B. Vincentij concioni interessent, (cui sanè interfuere etiam Benedictus Pontifex, cuius est libro 2. mentio habita, & Sigismundus Imperator, & Ferdinandus rex, & plerique ecclesiarum prælati & principes, qui Ecclesiæ ad concordiam redigendæ studio per id tempus Perpiniani conuenerant, atque etiã populus vniuersus) sub ipsa hac concione in tanta hominum frequentia Iudæi surrexere in medium, & quemadmodum persuasi erant, B. Vincentium carperere non dubitarunt. At ille nihil perturbatus: Silete, inquit, non enim patitur mos populi Christiani, vt dum concio habetur, verbi Dei fiat interpellatio. Sed hora vespertina omnes ad me veniatis, & videbimus num prauam ego scripturarum sententiam deprimam. Fecerunt illi, quod dixerat, horaque statuta eum accedunt, tamque perspicuè & luculenter ab eo discunt eorum omnium, quæ pro concione docuerat, veritatem, vt se planè victos faterentur, idque postero die coram Pontifice, Imperatore, rege, ceterisque principibus & populo vniuerso palam testarentur, seque de viro Dei mentitos assererent. Porro illi, qui Iudæis harum rerum authores fuerant, intrà paucos dies malè perierunt. Quidam etiam altetius instituti monachus Tolosæ degens, malè in beatum Vincentium animatus, in publica concione confutare eam voluit, quæ superioribus diebus ille palam docuerat. Sed vixdum iniquæ obreftationis verba expleuerat, cum ecce subito corruit, totusque obmutuit, donè respiscens, mente à Deo veniam petijt, & à beato quoque Vincentio se veniam petiturum, & quæ contra illum dixisset, retractaturum promisit. Eo voto nuncupato, redijt sanitas, & lingua laxata est: mox ad S. Vincentium se conferens, veniam & petijt, & sine vlla mora impetrauit.

Iudæos e-
gregiè cõ-
futat.

Hactè.

Haftenus quae Author libro 3. fufius confcripfit, nos contractius aliquanto retulimus: omiffis quibusdam miraculis, non quod lectu digna non fint, fed ne nimia prolixitate opus nostrum in nimiam vastitatem excresceret: Iam vero quartum librum subiungemus de felici eius obitu & miraculis, quibus tam viuus quam defunctus in Britannia minori claruit: simul etiam explicabimus, quemadmodum in sanctos relatus fit: sed haec quoque partim Authoris, partim nostro stylo describemus in gratiam Lectoris & studio breuitatis.

LIBER IIII.

PRAEFATIVNCVLA AVTHORIS AD ORDINIS

Magistrum.

Voniam duce Christo tam amplum campum non sine labore percurri, ut gesta nostri Vincentij licet non omnia, tamen ex omnibus multa conscripserim, pater humanissime: nunc nihil mihi reliquum est, nisi ut vitae quoque ipsius felicem finem describam: protinus & multorum etiam miraculorum, quibus & in vita & post mortem in Britannia claruit, narratione hunc quartum librum non sine rationabili consilio distinxim. Maximo enim tædio affecissem eos, qui legerint, si in superiori libro & ea, quae narrata sunt, & quae deinceps memorantur, complecti voluissem. Erit quoque in hoc libro mei incepti operis finis, ut videlicet vnus idemque esset & narrationis meae & vitae eius terminus, quo ex nostra luce migravit ad caelum, à Iesu Christo gloria sempiterna & honore coronandus.

Itaque post lustratas regiones illas, quas supra expressimus, eam demum Galliae partem ingressus est, quae nostro aeo Britannia dicitur, ibique toto biennio continenter doctrinam salutis longè lateque diffudit: Quantum verò eo tempore fructum fecerit, breuibus explicari nequaquam potest: licebit autem eius rei vel ex vno hoc argumento coniecturam capere. Si enim loca propè innumera, in quibus paucos commoratus dies conciones habuit, in quaedam propemodum templa mutasse visus est, omnibus inde vitijs eliminatis, & sanctis virtutum studijs & operibus introductis: quanto vberiores ille fructus attulit in Britannia doctrina sua, vbi totum moratus biennium, continenter eius populos instituit? Agebat autem tunc ætatis annum septuagesimum, corpusque eius tum ob senectutem, tum ob labores & cibi potusque parsimoniam vitaeque seueritatem adeò confectum & extenuatum erat, ut absque adminiculo aegre posset ambulare. Nec tamen quicquam de labore suo & solitis exercitijs remittebat senex venerabilis, sed pro salute animarum gnauiter sudabat. Vnum hoc in eo singulare cernebatur, idque à multis non alio quam miraculi loco habitum est, quod cum ante pulpiti, vnde erat concionaturus, conscensum adeò imbecillus esset, ut vix sese commouere aut loqui posse videretur, posteaquam dicendi fecit initium, non minus ardentem, eruditè, distinctè ac luculenter sermonem pertexuit, quam consuèisset ætate florente. Nulli hominum ordini vel statui, nulli ætati, nulli sexui negatus est fructus doctrinae & sanctitatis eius. Neque enim duntaxat ætate prouectos, & sublimium rerum atque disciplinarum capaces erudiebat, sed etiam pueros certis ad se horis euocatos instituebat, docens eos quemadmodum cruce se signarent, orationem Dominicam & angelicam salutationem atque fidei symbolum enunciarent, Deum colerent, amarent, parentibus & proximis quibusque honorem haberent, & debita officia persoluerent. In dandis concionibus, nec ditites pauperibus, nec ignobilibus nobiles anteponere, sed erat charus omnibus, vtilis omnibus, pius, benignus, amabilis, denique & venerabilis omnibus. Maxime verò orphanorum, pupillarum ac viduarum se praebebat defensorem, consultorem ac moderatorem: & ut multa in pauca conferamus, omnibus se & doctorem & parentem exhibuit: nec solum animos eorum verbo salutaris doctrinae instruxit, sed etiam sanctis precibus suis ab corporibus morbos & aegritudines depulit. Et si autem propè innumerae sanctarum manuum eius impositione integrae sanitatis beneficium sint adepti in Britannia, nos tamen ex plurimis non nisi pauca huc adscribemus.

Venit in
Britanniam
Britanniam
tem.

Pucros vs
instituebat
rit.

Vxor Iohannis Britanniae Ducis, Caroli Francorum regis filia, multis annis perman-

Ge

Fœcundi-
tatem im-
petrat con-
iug. Ducis
Britan-
niæ.

sit infœcunda. Et cum vir sanctus benè precatus esset, & manu sua ad eius ventrem cru-
cis signum expressisset, mox concepit, & multos peperit filios, atque in ijs Petrum mul-
tis virtutibus illustrem, qui etiam nunc superest Dux clarissimus Britannia, quiq; ob
summam erga B. Vincentium deuotionem & reuerentiam, multam operam impen-
dit, vt in sanctorum albo eius nomen describeretur. Multa præterea alia fœminæ eius
manuum impositione fœcunditatem impetrarunt.

Sanat para-
lyticum.

In Nannetensi oppido venienti ad ipsum homini paralytico, qui eo morbo decem
& octo annis laborauerat, vt cum cæteris ab illo benedici mereretur, ita locutus est: Ar-
gentum & aurum non est mihi, sed precor Dominum Iesum Christum, vt pro immen-
sa benignitate sua, corporis, quam expetis, tibi largiatur sospitatem. Mox multa eius
membra cruce consignat, & ille se sentit incolumem, surgensq; magnificat Deum,
& viro sancto gratias agit, domumq; se recipiens, eam molestiam deinceps minimè
perpessus est: Duobus verò expletis annis, quibus per vniuersam Britanniam minorem,
quam alij Britanniam Britonantem vocant, ita vitæ verbum disseminauit, vt eius ser-
monem Dominus confirmaret sequentibus signis. Venetiæ, quæ est huius Britannia
vrbs, positus, à fratribus, qui eum sequebatur, admonitus est, vt in Hispanias reuerteretur,
& iam ætate grauis, in patrio potius, quàm peregrino solo moreretur. Verùm ille me-
mor verborum Christi, quæ Auinione decumbenti dixerat, vt supra libro secundo an-
notatum est, nempe vt Occidentem euangelizando peragraret, eorum consilij nulla
se ratione obsequi velle respondit. Cum enim hæc Britannia ad Oceanum in extremis
Occidentis sinibus sita sit, existimabat eam esse regionem, in qua Christus eum prædi-
xerat è corpore migraturum. Tandem verò importunis illorum precibus flexus, decre-
uit abire Venetia, & in Hispanias proficisci. Cum sit enim Hispania quoque in orbis ter-
rarum sinibus posita, poterat non absurdè accipi, de ea Christum esse locutum. Itaque
Venetiæ ciuibus primò generatim admonitis, vt doctrinæ suæ memores essent, suoque
discessu incredibili mœrore affectis, media nocte iter ingressus est, sedens asino. Cum-
que se iam aliquot passuum millia confecisset arbitraretur, die illucescente ad ipsius vrbs
portas se cernit constitutum. Tum verò ad socios conuersus, Redeamus, inquit, fratres
mei in urbem: Nihil enim isthuc sibi vult aliud, nisi sic visum esse DEO, vt in hac regi-
one defungar. Ingressitur igitur oppidum, & simulatq; res ciuibus innotuit, confe-
ssim cum ingenti gaudio ei occurrerunt. Mulieres quoque & pueri certatim iere ob-
uiam, vt eius manus oscularentur, dicentes: Benedictus, qui venit in nomine Domi-
ni. Tantus quoque in ea vrbe fuit campanarum strepitus, quantus esse solet, cum in
signis aliqua solennitas celebratur. Postquam autem ad suum peruenit hospitium, ci-
ues & eos, qui ipsum comitabantur, ita affatus est: Sic placet Deo, charissimi, vt reuertar
ad vos, non quidem concionandi gratia, vt hætenus feci, sed vt apud vos claudam ex-
tremum vitæ diem. Vos igitur singuli ad vestras abite aedes: Porro clemens & bonus Do-
minus digna vobis reddat præmia pro honore, quo me hodierna die affectis. Hæc &
pleraque alia locutus, multam ab illorum oculis vim lachrymarum expressit. Altera
luce acerrimis corripitur febribus, & acerbo per mēbra omnia dolore cruciatur, ita vt
penè totus defecisse videretur. Nec tamen his potuit retardari, quò minus sancti viri
officio fungeretur.

Abit Ven-
etia, sed di-
uinitus re-
tinetur.

Ecclesiasti-
cis sacra-
mentis
sub mortē
se munit.

Conuocauit igitur in primis fratres suos, & eis sui obitus diem indicauit: moxque ac-
cито sacerdote, cui confessionem facere solebat, illi confessus est, petijtque sibi impendi
plenam peccatorum omnium remissionem, quemadmodum Martinus Pontifex ma-
ximus illi antea concesserat. Deindè alia Ecclesiæ salutifera sacramenta tanta cum reli-
gione & pietate percepit, vt sanctis verbis, crebris lachrymis, hymnis & precibus om-
nes ita commouerit, vt nemo esset, qui non profusè lachrymaretur. Postea triduo to-
to admonuit eos, qui visitandi causa ipsum adibant, vt nè doctrinæ ab ipso perceptæ
obliuiscerentur.

Multa ijs diebus, quibus ægrotabat, locutus est & admiratione & annotatione digna:
quæ cum omnia in scripta referri non possint, ex ijs pauca selegimus. Eo die, quo ru-
mor sparsus est, virum sanctum decumbere, & sacramentis Ecclesiasticis esse munitum,
Episcopus & magistratus atque vniuersa Venetiæ nobilitas ad eum inuisendum paris-
ter profecti sunt. Post multos autem sermones, vltro citroque habitos, sic eis locutus
est: Viri Britones, si meminisse volueritis eorum, quæ toto hoc biennio continenter
vobis pro concione dixi, certè comperietis ea esse eiusmodi, quæ à veritate non discre-
pent, sed sint vestrarum salutis animarum profutura. Nōstis omnes, quot & quibus vi-
tjs

ejus deditam inueni regionem vestram, & nihil in me fuit, quo vestrę possẽm saluti con-
sulare, quod non promptissimè & libentissimè impenderim. Vnà igitur mecum Deo
gratias agatis, quod & mihi gratiam sermonis contulerit, & vestros animos capaces
meę doctrinę effecerit, vt ea ad vitam rectè instituendam permouerentur. Vobis hoc
iam superest, vt in ijs, quę benè cœpistis, perseueretis, & quę à me didicistis, eorum ne-
quaquam obliuione capiamini. Ego verò, posteaquàm Deo visum est, vt in hac vrbe
decedam, apud eius tribunal vobis me patronum & perpetuum pro vobis deprecato-
rem fore polliceor, si tamen à mea disciplina non recesseritis. Valere omnes: ego post
dies decem migrabo ad Dominum.

Deindè verò prohibuit, nè tam frequentes ad eum inuisendum admitterentur, vt
posset maiori frui quiete, & rerum diuinarum contemplationi liberius vacare. Tam-
etsi autem ægritudines omnes, quibus antehac creberrimè afflictus fuerat, patienter
tulit, at tamen in hac extrema, quę omnium fuit molestissima atque grauissima, tan-
tam declarauit patientiam, vt multi prudentes viri & ipsi quoquẽ medici, morbi genus
& ægroti animũ considerantes, se penumerò dicerent ipsis videri impossibile, vt mor-
talis homo maiori possit esse tolerantia præditus. Cum quippiã facerent medici, quod
corpus eius lædere & dolore posset afficere, nullus ab eius ore neque clamor neq; vox
edebatur, nisi tantum aut nomen Iesu, aut beatissimę Marię virginis, aut alicuius è
sanctis. Dempto illo tempore, quo vel cibum, vel somnũ capiebat, vel pro re necessaria
quippiam loquebatur, semper Deo laudes offerebat.

Magistratus autem Venetię, cum nõ ignorarent in ea vrbe nullum esse cœnobium
Dominicanorum, vt lites anteuertent, quas de eius humando sacro corpore oritu-
ras verebantur, ex illo sciscitati sunt, quem vellent habere locum sepulturę. Quibus ita
ait: Ego sum professione monachus pauper & seruus Iesu Christi: itaque non ego de
meo sepeliendo corpore, sed de animę potius salute cogito. Interim tamen, vt quem
admodum in vita, sic etiam post obitum ex me pacem habeatis, obsecro vos, vt Priori
cœnobij N. quod præ cæteris meę professionis cœnobijs vestrę vrbi vicinũ est, curam
sepeliendi corporis huius relinquatis. Cum iam autem dies nouem abissent, petijt sibi
legi passionem Christi, quemadmodum à singulis est Euangelistis conscripta. Deindè
recitari voluit septem illos Psalmos, quos Pœnitentiales vocant: quos quidem psal-
mos atque etiam totum Psalterium tandiũ dixit, donèc & corporis viribus & linguę
officio esset destitutus. Ad extremum lecta est Litanja: qua absoluta, mox totus qua-
dam iucunditate & hilaritate perfusus, iunctis sublatisque manibus & oculis in cælum,
migravit ad Dominum.

Sub hoc tempus, visa est per fenestram eius loci, in quò decumbebat, inuolare in-
gens multitudo papilionum miri candoris: qui passim circunvolitantes tum demũ
recesserunt, cum ille spiritum exhalauit, nec amplius vsipiã apparuerunt. Putantur
sine dubio fuisse spiritus angelici, qui felicem illam animam secum ad beatissimam cæ-
lestis Hierusalem patriam abduxerunt. Eadem hora ex eius corpore odor manauit
longè suauissimus. Per id tempus Venetię erat religiosissima Ducis Britannię con-
iunx, cuius suprà mentionem habuimus: quę, pro singulari in beatum virum deuotio-
ne, proprijs manibus voluit abluere corpus defuncti: quemadmodum habet multarum
gentium consuetudo, vt corpora vita functorum lauent. Aquam verò ipsam, qua illud
abluit, diũ accurateque conseruauit, nec ea vnquam corrumpi potuit, nec indè aut ver-
mes, aut aliquid foeditatis enatum est: immò verò tandiũ gratissimi fuit odoris, donèc
in eo vase, in quo asseruabatur, penitus cõsumpta est: multi etiam, cum ex ea bibissent,
varijs sunt morbis liberati. Porrò Britannię Dux exequias celebrandas curauit, quę &
ipsius dignitati, & beati viri meritis congruerent. Ad eas autem vniuersa penè Britan-
niã aduolauit, plerisque à Duce euocatis, alijs sacrum corpus videre cupientibus, atque
alijs corporũ fospitatem obtinere volentibus. Tanta autem erat multitudo sacrum il-
lud venerandumque corpus certatim aut videre aut tangere nitentium, vt triduo illud
asseruari oportuerit in humatum, multisque armatis custodibus vallatum. Interim ta-
men nec tenuissimus indè exhalauit foetor, nec vlla vel in vultu vel in cæteris mem-
bris visa est immutatio, sed idem semper permanfit corporis color, donèc est sepulturę
mandatum. Obijt sexta feria Nonis Aprilis, conditusque est in summa æde vrbs Vene-
tię anno Christi M. CCCC. X VIII. Sicut autem in vita multis claruit miraculis, ita et-
iam post obitum homines innumeri aut sacrarum reliquiarum corporis eius, aut ve-
stium, quibus in vita fuerat indutus, aut sepulcri eius contactu vsq; in præsentem diem
sanita.

Eius incre-
dibilis &
eximia pa-
tientia.

Felicem
animã red-
dit opti-
mo crea-
tori.

Nota de
aqua, qua
eius corpus
exanime
ablutũ est.

sanitatis beneficia impetrârunt, ex quibus volumus pauca huc adscribere.
 Peste cor- Apud Cæsaraugustam vir quidam, nomine Iohannes Sanicus, peste exitialiter cor-
 reprus sa- reptus, ita vt salus eius desperaretur, hortatu illustris viri Iohannis Grassia, qui nunc est
 natur. Maioricensis episcopus, & Alphonfi regis Aragoniæ confessarius, multis cum lachry-
 mis B. Vincentio votum nuncupavit, & ilicò curatus est.

In eadem vrbe vir quidam zelotypus vxorem suam tribus in locis letaliter vulnera-
 uit: & licet eius vita iam prorsùs à medicis desperata esset, illa ad B. Vincentium depre-
 candum se contulit, & intra paucos dies conualuit.

Nota mi- Venetiæ habetur culcitra, in qua B. Vincentius decubuit, cum è corpore migraret:
 ra de culci- compertumque est supra quadringentos homines, cum ex deuotione in ea aliquanti-
 tra. spèr iacuisent, tum ab ardentissimis febribus, tum alijs diuersis languoribus ilicò fuisse
 liberatos.

In Maiorica ferunt haberi cucillum, quo fuit indutus, cum in eam insulam na-
 uigaret: eius tactu iamindè ab eo tempore, quo ex ea discessit, vsque in præiens non
 modò febricitantes, sed etiam dæmoniacy, & fœminæ in partu periculose laborantes,
 curantur.

Frater quidam Dominicani instituti Guilelmus Portas, cum in eadem insula bea-
 tus Vincentius esset, pilos quosdam rasæ barbæ illius, ex deuotione multo tempore as-
 seruauit. Is vt audiuit fœminam quandam à dæmone occupatam, quæ multa etiam
 secreta indicaret, pilos illos panno inuolutos, ad eius collum alligauit. Tum verò ma-
 pilis eius pellitur dæmon. lus dæmon acrius cœpit vexare fœminam. Interrogatus cur esset solito atrocior, re-
 spondit se vim magnam sentire capillorum fratris Vincentij Ferrarij, & tandè à fœ-
 mina abscellit, ea penè exanimi relicta. Multi alij solo vestium sancti viri tactu, à
 diuersis & quidem exitialibus morbis erepti sunt. sed ijs commemorandis nolumus esse
 prolixiores.

Superest nunc, vt paucis exponamus, quemadmodùm B. Vincentius sanctorum cata-
 logo adscriptus sit. Et quidem eo tempore, quo ex vita abiit, Martinus V. Romanæ Ec-
 clesiæ pontifex fuit, à quo sanè multi Galliarum Hispaniarumque principes, multæ flo-
 rentissimæ ciuitates & Academiæ, multi ecclesiarum prælati, tum per literas, tum per
 legatos petierunt, vt tam insignem virum in sanctos referret. Et ille quidem eorum pre-
 ces non dubitauit esse æquissimas, voluitque eas in opus conferre: sed quibusdam aspe-
 ris casibus interim incidentibus, res dilata est, non solum ab hoc Martino V. sed etiam
 eius successoribus Eugenio IIII. & Nicolao V. & tandè à Calixto IIII. feliciter con-
 fecta est, quemadmodùm ipse vir sanctus longè antè prædixerat.

Hic quædam deerant in exemplari MS. quod vnicum habuimus.

VITA ET MIRACVLA MAGNI ET BEATI PA-
 TRIS NOSTRI EPTYCHII, PATRIARCHÆ CONSTAN-
 tinopolitani, ab Eustathio humili Presbytero eius cõtemporaneo conscripta. Habetur
 in Simeone Metaphraste.

6. Aprilis.

Psal. 67.

Sap. 10.

Matt. 3.

Matt. 10.

MAGNUM nobis argumentum propositum, sed tenuis
 facultas suppetit ad explicandum. Animus ardet, sed friget
 lingua, nec viri magni res admirandas, & vitam optime
 institutam potest enarrare. Cogitatio ampla, sed angu-
 sta dictio. Materiæ multum ad Dauidis turrim adifican-
 dam: sed architectus insipiens & imperitus. Verùm Do-
 minus Deus omnipotens insipientibus sapientiam præbet,
 verbumque suggerit euangelizantibus virtute multa: ac
 digito suo, id est, Spiritu sancto aperit aures surdorum: &
 linguam, quæ vix, aut ne vix quidem ad dicendum moueri
 potest, disertam reddit: qui ex lapidibus etiam potest su-
 scitare filios Abrahæ. Non ignoro eum, cum diues sit, duos obolos ita suscipere, vt eos
 auro & topazio præferat, quippe qui ne calicem quidem aquæ frigida, tantum in nomi-
 ne discipuli datum vnquam aspernetur.

Quid igitur ab hoc munere suscipiendo deterrere nos debet? An quòd ea nobis
 non